

1 O: Dobar dan.

2 P: Mislim da smo juče završili sa Vašim objašnjenjem konteksta u okviru
3 koga je osnovan SDS 1990. godine, a onda smo se osvrnuli na govor Radovana
4 Karadžića na osnivačkoj skupštini. Taj govor može da se vidi na ekranu, u
5 sistemu *Sanction*, a isto tako se vidi i u tabulatoru 1, registrator 1.

6 Gospodine Treanor, ja znam da delovi govora su ovde podvučeni
7 flomasterom, i to pretpostavljam da se radi o onima delovima za koje želite da
8 se na njih osvrnemo. Molim Vas da kažete nešto o aspektima tog govora. Šta imate
9 da kažete za Veće?

10 O: Da. Ovo je primerak uvodnog govora Radovana Karadžića na osnivačkoj
11 skupštini Srpske demokratske stranke, i u tom govoru on govori o razlozima
12 osnivanja stranke i o njenim ciljevima. Možemo ovde da izdvojimo neke delove, da
13 bismo Veću dali neku predstavu o tome kakav je bio njegov pristup ovom prilikom.

14 U prvom pasusu vidite da, između ostalog, on kaže, on ovde spominje neke
15 iluzije, privide. Jedan od njih je da je: "Srpski narod mali, nejak i
16 beznačajan. To je obeshrabrivalo sve naše prijatelje i ohrabrilo neprijatelje da
17 krenu i da dokrajče rasparčani i razjedinjeni srpski narod. Dakle, razjedinjeni
18 i podeljeni u ratu, nastavili smo sa podelama u miru. Nastavili smo genocid koji
19 su naši neprijatelji protiv nas uperili, tako što smo uništili sopstveni
20 nacionalni i kulturni identitet."

21 A onda dalje vidimo da on kaže kako je: "Stotine hiljada Srba napustilo
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Bosnu i Hercegovinu, i kako je Bosna i Hercegovina time ostala bez njihovog
2 potomstva. Teritorijalnom organizacijom razbijene su prirodne srpske celine u
3 Bosni i Hercegovini, i srpski narod je doveden u nepovoljan ekonomski,
4 demografski i politički položaj."

5 Tu on ističe dve stvari koje će se stalno ponavljati, dve stvari koje ih
6 brinu. Jedna je demografska situacija srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, a
7 zatim se ističe i pitanje teritorijalne podele Bosne i Hercegovine. Doktor
8 Karadžić i ostali u SDS-u su smatrali da teritorijalna organizacija republike,
9 koja se zasnivala na tome da je republika bila podeljena na teritorijalne
10 jedinice poznate kao opštine, je bila namerno uperena protiv Srba da spreči Srbe
11 da postanu većinsko stanovništvo u mnogim opštinama gde bi inače oni bili u
12 dominantnom položaju.

13 Mislim da imamo još jedan pasus, ovde na 3. strani originala.

14 Ovde se govori o tome da je osnovni cilj stranke puna i безусловna
15 građanska, nacionalna, kulturna, verska i ekonomska ravnopravnost Srba u Bosni i
16 Hercegovini.

17 Zatim, dva pasusa ispod toga, vidimo jedan pasus gde stoji da je: "Jedan
18 od ciljeva stranke federativna Jugoslavija i u njoj ravnopravna federalna Bosna
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i Hercegovina." Ovo je takođe se pojavilo kao jedna od osnovnih tačaka programa
2 stranke, i ka tome su bile usmerene njihove aktivnosti u narednih nekoliko
3 meseci.

4 Ja bih sada hteo da podsetim Veće da je SDA - stranka bosanskih
5 Muslimana, dakle Stranka demokratske akcije - u svom programu prvobitno se
6 zalagala za nastavak Jugoslavije kao slobodne zajednice republika u okviru
7 granica koje su postojale već u Jugoslaviji i zalagala se protiv bilo kakve
8 podele Bosne i Hercegovine.

9 S druge strane, HDZ - Hrvatska demokratska zajednica - je u svom
10 programu, u avgustu 1990. godine, govorila o pravu hrvatskog naroda na
11 samoopredeljenje, uključujući i odvajanje Bosne i Hercegovine ili iz Bosne i
12 Hercegovine. Oni čak nisu uopšte ni spominjali Jugoslaviju u svom osnivačkom
13 dokumentu.

14 Prema tome, HDZ definitivno nije bila zainteresovana za nastavak
15 Jugoslavije, dok je SDA bila spremna da razmotri mogućnost opstanka Bosne i
16 Hercegovine u okviru Jugoslavije, a za to se SDS ovde vrlo otvoreno zalaže.

17 Mislim da smo završili sa ovim dokumentom i sada možemo da pogledamo
18 program stranke, koji kao takav obuhvata puno onoga što je izneto u ovom govoru
19 Karadžića, i to predstavlja kao zvaničan program stranke.

20 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, taj dokument može da se nađe u
21 registratoru 1, pod tabulatorom 2.

22 SVEDOK: [simultani prevod] Možda bi mogli sada da uvećamo ove delove
23 koji su podvučeni. Pod tačkom 5 stoji: "Ravnopravnost, kao osnova zajedničkog
24 življenja." Ravnopravnost je jedan vrlo važan koncept bio za vođe SDS-a. Oni su
25 pod tim podrazumevali da Srbi, u okviru Bosne i Hercegovine, treba da budu

26

27

28

29

30

1 ravnopravni sa drugim narodima u Bosni i Hercegovini. Pod tačkom 6 se spominje
2 demokratska Jugoslavija, uređena kao moderna savezna država. Ovde se opet
3 spominje reč "savezna" - to je jedan vrlo važan koncept bio za rukovodstvo
4 bosanskih Srba. Diskutovalo se o tome da Jugoslavija možda nastavi da postoji
5 kao konfederacija, a oni su, pak, ovde definitivno davali prednost Jugoslaviji
6 kao federaciji.

7 Sledeći deo je tačka 9, gde se opet spominje da je Bosna i Hercegovina
8 ravnopravna republika u modernoj saveznoj državi.

9 Mislim da je to sve što ovde imamo, a tiče se programa. Mislim da su to
10 glavne tačke.

11 A sada bih želeo da se osvrnemo na statut stranke.

12 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, statut je pod tabulatorom 4.

13 SVEDOK: [simultani prevod] Ovo je statut koji je usvojen u julu 1990.
14 godine. Sad ćemo pogledati samo par opštih tačaka. Mislim na strani 3 originala,
15 u članu 9, stoji nešto na šta bih želeo da se osvrnemo. Ovde se spominje nešto o
16 pravima i obavezama članova, uključujući nešto o tome gde se kaže da se moraju
17 svi pridržavati regulative stranke. Isto tako, članovi moraju da poštuju
18 stranačku disciplinu jer se to od njih očekuje.

19 A sada bih se ukratko osvrnuo na organe stranke koji su osnovani ovim
20 statutom, a to su stranačka Skupština, predsednik stranke, Glavni odbor i
21 Izvršni odbor. Dakle, to su četiri tela koja ćemo ovde razmotriti, jer ih
22 smatramo najvažnijim.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Hteo bih da skrenem pažnju Veća na tu činjenicu da je ovaj statut
2 izmenjen naredne godine, u julu 1991. godine, na drugoj skupštini stranke. I
3 stoga ćemo sada da kažemo nešto o pravima i obavezama raznih stranačkih organa
4 na osnovu tog statuta, pošto je to bio onaj statut koji je bio na snazi tokom
5 onog vremenskog perioda koji nas ovde zanima.

6 Taj dokument, koji sad vidite pred sobom, je označen kao predlog. Mi
7 nemamo konačnu verziju ovog dokumenta, ali očigledno je, na osnovu stenografskih
8 beležaka sa druge skupštine SDS-a koje imamo kod sebe, da je ovaj predloženi
9 statut na kraju i usvojen sa nekim neznačajnim izmenama. Tako da ćemo na osnovu
10 toga voditi našu diskusiju. Takođe bih rekao da te godine, koja je protekla
11 između prve skupštine i druge skupštine SDS-a, da iz tog perioda nemamo puno
12 dokumenata koji govore nešto o internom funkcionisanju, i tek nakon druge
13 skupštine je došlo do štampanja i sastavljanja većeg broja dokumentacije. I to
14 je zapravo značilo kao neko ponovno rađanje stranke. Oni su odabrali /?novi/
15 Glavni odbor i Izvršni odbor, i počeli da vode stranku po uobičajenim
16 /?sopstvenim/ procedurama.

17 Mnoge odredbe ova dva statuta su identične. Na strani 5 vidimo član 19,
18 koji govori o pitanjima hijerarhijske strukture stranke, govori o tome kakvi će
19 biti organizacioni oblici SDS-a - da će to biti Skupština i odbori u mesnoj,
20 opštinskoj, gradskoj i republičkoj organizaciji.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 To su razni nivoi na kojima je postojala Vlada /?strukture vlasti/ u
2 Bosni i Hercegovini. Na lokalnom nivou se misli na mesne zajednice, zatim imamo
3 opštine. Zatim imamo gradove kao što je, recimo, Sarajevo - jedini grad u Bosni
4 i Hercegovini koji je imao poseban administrativni status. I onda, naravno,
5 iznad toga je republika. Jedina razlika između ovog statuta i onog prvobitnog je
6 bila u tome što se 1990. godine spominju regionalni odbori stranke - dakle, to
7 su bili stranački regioni - i ovim statutom se eliminišu ti regionalni stranački
8 odbori. /prevod engleskog transkripta: "Ustvari, neki od njih su nastavili da
9 postoje, a..."/ ...doktor Karadžić ih je par puta spomenuo pod nazivom
10 "koordinaciona tela". Dakle, to je sve što se tiče teritorijalne strukture
11 stranke.

12 Mislim da se sada možemo pozabaviti članom 30.

13 G. TIEGER: [simultani prevod]

14 P: Da li se u članu 30 pominje uloga i odgovornost pojedinih organa?

15 O: Da, sada se bavimo pojedinačnim organima. Član 30 se bavi Skupštinom
16 i utvrđuje da je Skupština najviši organ SDS-a. Zatim ide dalje i nabraja njene
17 odgovornosti i sastav.

18 G. TIEGER: [simultani prevod] To se može naći, časni Sude, na stranici
19 11, u tabulatoru 5.

20 SVEDOK: [simultani prevod] Sada možemo pogledati član 31. Član 31 ima
21 jedan poduži spisak pojedinačnih dužnosti i odgovornosti Skupštine, koje
22 uključuju donošenje, izmjene i dopune programa, donosi poslovnik o svom radu,
23 bira predsjednika SDS-a, bira Glavni odbor, itd.

24 Zatim, član 32 bi mogao biti interesantan. On se bavi predsjednikom
25 stranke. Ovaj član definiše predsjednika SDS-a, koji je po funkciji i
26 predsjednik Glavnog odbora, i dalje se kaže da je njegov mandat četiri godine.

27

28

29

30

1 Zatim, članovi 32 i 33. Član 33 ponovo ima jedan poduži spisak
2 konkretnih dužnosti predsjednika stranke, uključujući i to da predstavlja
3 stranku, da sprovodi njen program, saziva Skupštinu, saziva sjednice Glavnog
4 odbora, koordinira rad organa i tijela stranke, donosi političke i druge odluke
5 u ime SDS-a, i onda se kaže: "Ukoliko nisu u nadležnosti drugih organa, brine se
6 za sprovođenje odluka stranke", itd.

7 Sada se bavimo Glavnim odborom. Član 35 definiše Glavni odbor kao
8 najviši organ stranke između zasjedanja Skupštine stranke. Znači, Skupština
9 stranke se sastajala jednom godišnje, a u periodu između toga Glavni odbor
10 stranke - prema ovom statutu - je najviši organ stranke.

11 Zatim, član 36 koji konkretno kaže da Glavni odbor stranke se sastoji od
12 45 članova, i to je promjena u odnosu na statut iz 1990., gdje se navodila
13 brojka od 52 člana. I tu se naznačava da Glavni odbor bira Skupština iz svojih
14 redova, s tim da se prilikom njihovog izbora vodi računa o teritorijalnoj
15 zastupljenosti.

16 Zatim imamo član 37, to je ponovo jedan poduži spisak konkretnih
17 dužnosti Glavnog odbora, a to uključuje biranje predsjednika i dvije trećine
18 članova Izvršnog odbora stranke, pripremanje odluka koje usvaja Skupština,
19 odlučivanje o teritorijalnoj organizaciji stranke, zatim primjena odluka
20 Skupštine, razmatranje i usvajanje izvještaja Izvršnog odbora, itd.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 A ovde se bavimo Izvršnim odborom, a to je posljednji centralni odbor
2 stranke kojom se ovde bavimo. U članu 39, na stranici 11 statuta, Izvršni odbor
3 ima 10 članova. Neke bira Glavni odbor, a druge imenuje predsjednik stranke,
4 takođe iz redova Glavnog odbora. A Glavni odbor ima svog vlastitog predsjednika,
5 takođe.

6 Zatim imamo član 41. Preskočili smo član 41, ja mislim da ga možemo
7 uključiti u ovu raspravu jer su tu navedene konkretne dužnosti Izvršnog odbora.
8 Jer to je više jedno upravno tijelo, nego tijelo koje bi donosilo odluke
9 političke prirode - to radi Glavni odbor - jer dužnosti Izvršnog odbora su da
10 priprema materijale za Glavni odbor, da usvaja pravila o postupku, zatim imenuje
11 komisije i druga radna tijela, itd., uključujući i nadzor nad imovinom SDS-a.

12 G. TIEGER: [simultani prevod]

13 P: Gospodine Treanor, prije nego što odemo sa ovih članova, mogu li Vas
14 zamoliti da se nakratko pozabavite članom 49, i objasnite njegov značaj Vijeću?

15 O: Da. Član 49, kao što Vijeće može da vidi, odnosi se na uspostavljanje
16 savjeta kao savjetodavnih tijela SDS-a. To nisu partijski organi, sami po sebi.
17 Oni su grupe pojedinaca koje su na raspolaganju za konsultacije stranačkom
18 rukovodstvu. U različitim vremenskim periodima vidjećemo da se pominje politički
19 savjet, ekonomski savjet, a nekad se pominje samo savjet. To su tijela čiji su
20 članovi ugledni Srbi iz Bosne, koji ne moraju biti članovi SDS-a, ali čija se
21 ekspertiza stavlja na raspolaganje SDS-u i rukovodstvu SDS-a.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Prije nego pođemo dalje hronološkim redom, gospodine Treanor, mogu li
2 Vas zamoliti da nam navedete bilo koji od organa ili tijela u kojima je gospodin
3 Krajišnik bio član?

4 O: 1990. /u engleskom transkriptu: "1991."/ u julu, na sjednici
5 Skupštine, izabran je za člana Glavnog odbora i, ustvari, na toj sjednici dobio
6 je najveći broj glasova, veći od bilo kojeg drugog kandidata za člana Glavnog
7 odbora. Kasnije je takođe postao član kadrovske komisije SDS-a, a to je tijelo
8 koje je osnovao Izvršni odbor, mislim, da bi razmatralo pitanja imenovanja
9 kandidata SDS-a na funkcije u Vladi Bosne i Hercegovine.

10 P: Gospodine Treanor, Vi ste govorili o programu SDS-a. Mogu li Vas sada
11 zamoliti da pogledate intervju sa Radovanom Karadžićem, u julu 1990. godine,
12 kada se on bavi nekim svrhama SDS-a i takođe problemima, zabrinutošću SDS-a?

13 O: Da, to je intervju koji je objavljen u *NIN-u*, časopisu u Beogradu,
14 20. jula 1990. godine, i to je intervju koji je s njim obavio jedan od urednika,
15 Milorad Vučelić, koji je kasnije došao na čelo srpskog radija i televizije i,
16 koliko sam shvatio, on je i danas vrlo aktivan u Socijalističkoj stranci Srbije.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Izvinjavam se, gospodine Treanor. Za
18 Vijeće, samo da kažem da se ovaj intervju može naći pod tabulatorom 3.

19 P: Gospodine Treanor, možemo li se pozabaviti prvim obilježenim dijelom
20 ovog intervjuja, a to je na 6. stranici?

21 O: Da, tu gospodin Karadžić iznosi neka interesantna zapažanja i bavi se
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stvarima kojima se bavio inače na otvorenoj /?osnivačkoj/ sjednici SDS-a. On
2 ovde kaže: "Naša je stranka usvojila poglede srpskog naroda u Bosni i
3 Hercegovini prema ovim pitanjima. Stranka je, dakle, opredijeljena za
4 federativnu Jugoslaviju, i u njoj ravnopravnu federalnu Bosnu i Hercegovinu, sa
5 bezuslovno ravnopravnim građanima i narodima." Dakle, on ponovo ukazuje na jednu
6 od glavnih tačaka programa.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, izvolite?

8 G. STEWART: [simultani prevod] Mogu li ja dati jednu praktičnu napomenu
9 koja bi mogla biti od koristi, i mislim da ne bi izazivala teškoće svjedoku? Na
10 primjer, u ovom trenutku, kada se identifikuje obilježeni pasus na stranici 6,
11 bilo bi od koristi i ne bi izazvalo teškoće kada bi - bilo svjedok, bilo
12 zastupnik Tužilaštva - pomenuli o čemu je taj pasus. Nije problem da se to
13 identifikuje ovde, ali ako se u transkriptu pojavi samo stranica 6, neće se
14 znati o čemu je riječ ako se ne dâ ta dodatna identifikacija. Na primjer, ovdje
15 imamo broj paragrafa, ali inače bilo bi bolje kada bi se malo bolje
16 identifikovao pasus, tako da bi svi mogli lakše da prate transkript.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim vas da slijedite tu sugestiju.
18 Naravno, nema potrebe da to uradite u ovom trenutku, ali kasnije. U ovom
19 trenutku nam to ne štedi vrijeme.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Svakako.

2 P: Možemo li se sada pozabaviti sljedećim paragrafom? To je paragraf 38.
3 U tom paragrafu se kaže: "U slučaju da prevladaju zahtjevi za konfederalno
4 preuređenje zemlje, srpski narod u Bosni i Hercegovini će, kroz svoj SDS,
5 pripremiti svoj demokratski odgovor na tu novonastalu situaciju. U svakom
6 slučaju, Srbi neće dopustiti da žive u nekoj novoj NDH, niti u nekoj državi u
7 kojoj nije i njihova matica Srbija. To mora biti jasno da ne bude zabune, i to
8 nije zato što stranka tako hoće, već zato što srpski narod tako nalaže svojoj
9 stranci."

10 Već sam ranije pominjao prijedloge da se Jugoslavija transformiše iz
11 federacije u konfederaciju, i to je nešto čemu su se protivili srpske vođe u
12 Bosni i Hercegovini i u samoj Srbiji, i on ovde zauzima stav protiv toga. A
13 pominjanje Nezavisne države Hrvatske se odnosi na državu koja je osnovana u
14 Hrvatskoj pod pokroviteljstvom nacističke Njemačke i fašističke Italije tokom
15 Drugog svjetskog rata, državu koja je sudjelovala u kampanji genocida protiv
16 Srba u toj državi, a ta država je uključivala i Bosnu i Hercegovinu. Dakle,
17 ovdje doktor Karadžić izražava strah Srba zbog mogućnosti da žive izvan bilo
18 koje države u kojoj ne bi živio ostatak Srba.

19 P: Gospodine Treanor, Vi ste ranije ukazali na razliku između platforme
20 stranke SDA i stranke HDZ, kada je riječ o mogućnosti ostanka unutar
21 Jugoslavije. Da li je doktor Karadžić, u ovom intervjuu, govorio o bilo kojem
22 aspektu nastavka života u Bosni i Hercegovini sa Muslimanima ili Hrvatima?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da, ovaj intervju je interesantan sa tog stanovišta. Čini se da je
2 novinar koji vodi intervju djelimično iznenađen zato što je Alija Izetbegović,
3 koji je bio na čelu SDA, bio prisutan i, zaista, on je govorio na osnivačkoj
4 sjednici SDS-a u julu 1990. I u ovom intervjuu doktor Karadžić ukazuje na stepen
5 harmonije koji postoji između SDS-a i SDA, dakle između Srba i Muslimana u Bosni
6 i Hercegovini, dok prethodni pasus ukazuje na njegovu rezervu - ako to mogu tako
7 da nazovem - koja je u tom trenutku izražena u odnosu na Hrvate. I ako možemo da
8 povećamo ovaj pasus koji je ovde označen, a to je pasus 58, vidimo da on ovdje
9 kaže, da bi se ispravila gledišta na koja je ukazao novinar u Srbiji u odnosu na
10 Muslimane, doktor Karadžić kaže: "U Srbiji, pak, štampa često pogrešno ukazuje
11 na fundamentalističku opasnost u Bosni i na Kosovu. Izgleda da se to čini pod
12 uticajem nekih zapadnoevropskih krugova koji upiru prstom u Bosnu i Hercegovinu
13 kao u evropski bastion islamskog fundamentalizma."

14 Dakle, doktor Karadžić je negirao postojanje takve opasnosti u Bosni i
15 naglasio, u tom intervjuu, harmoniju koja je postojala između Muslimana i Srba u
16 Bosni.

17 P: Da li se ta misao nastavlja i na stranici 9 ovog intervjuja?

18 O: Da. Ako pogledamo paragraf 6, kaže se: "U Evropu islamski
19 fundamentalizam dolazi s ljudima druge rase i drugog jezika, pa Evropu hvata
20 panika. Kod nas se radi o muslimanima, slovenskom narodu, ljudima naše krvi i
21 našeg jezika, koji su se u najvećoj mjeri opredijelili za evropski kvalitet

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 življenja, uz očuvanje islamske vjere. Tu nema mjesta panici, ni kod Srba ni kod
2 Muslimana."

3 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, prije nego što napustimo ove
4 stranice, pitam se da li, bilo zapisnik /?tužilac/ ili svjedok - naravno, mi
5 bismo prihvatili garancije i jednog i drugog - možemo dobiti neko objašnjenje
6 ovih zabilješki koje su napravljene u rukopisu na ovom dokumentu?

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to sam i ja htio da pitam jer vidimo
8 da kod paragrafa, recimo, 58 može se naći čak i neki tekst. Nisam mogao sve
9 pročitati, ali čini se da tu počinje sa "zavjerom" - "conspiracy".

10 Dakle, pitanje je da li je riječ o nekoj zavjeti ili ne. Možemo li
11 dobiti neko objašnjenje zašto imamo ovu obilježenu verziju ovog dokumenta?

12 SVEDOK: [simultani prevod] Ja mogu samo da kažem da to nisu moje
13 zabilješke i nije mi poznato. U principu, mislim da sam to rekao juče - a ako
14 nisam, onda sam trebao - moj tim i ja smo radili samo na originalnom B/H/S
15 dokumentu i vrlo rijetko, povremeno smo samo gledali prevod. Ponekad nam je
16 skretana pažnja na to, zato što su ljudi mislili da možda nešto treba da se
17 pojasni, tako da zaista ne mogu reći ništa više. Jedino što mogu da kažem je da
18 sâm prevod je prevod koji je uradio FBIS, a to je Federalna informativna
19 agencija. To je jedna američka agencija koja se bavi osmatranjem medija. Prema
20 tome, nemam pojma kakve su to zabilješke na margini.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Znači, ovo što imam pred sobom, to nije
2 original?

3 SVEDOK: [simultani prevod] Ne, original je, ustvari, kopija članka iz
4 magazina i na njemu nema nikakvih zabilješki.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

6 G. TIEGER: [simultani prevod] Ako mogu dalje da pojasnim, časni Sude, te
7 zabilješke ni na koji način ne prenose gledišta ni svjedoka niti bilo koga iz
8 Tužilaštva. Koliko sam shvatio, mi smo to dobili u tom obliku i to se može ili
9 ukloniti ili uz ovo objašnjenje Vijeće može prihvatiti, jer to ni na koji način
10 ne treba da bude dio dokumenta.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li Odbrana to prihvata ili želite
12 čist prevod? Gospodine Stewart, obično nije prednost kad se nešto ne može
13 pročitati, a ovde bi možda bila prednost što se ne može pročitati. Jer ja sam
14 imao teškoća da to pročitam, u svakom slučaju.

15 GĐA PREVODILAC: Mikrofon za gospodina Stewarta.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Mi vidimo šta piše, ja ne želim da se
17 sporim oko toga. Ako bismo vidjeli mnogo više takvih stvari, to bi onda mogao da
18 postane veliki problem, ali u ovom trenutku mi ne tražimo da se poduzmu nikakvi
19 specijalni koraci i ja sam zahvalan za objašnjenje koje smo dobili.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda da nastavimo.

2 G. TIEGER: [simultani prevod]

3 P: Gospodine Treanor, u intervjuu od jula 1990., doktor Karadžić ukazuje
4 na odluku bosanskih Srba da ne žive u državi u kojoj ne bi bila njihova matica
5 zemlja, i to je sasvim jasno izraženo. Konkretni koraci su poduzeti u Bosni i
6 Hercegovini kasnije, tokom te godine?

7 O: Da. U sljedećem dokumentu ilustruje se /?to/. I dok prelazimo na taj
8 dokument, takođe želim da ukažem na to da na samom kraju intervjuja, dakle u
9 posljednjoj rečenici, doktor Karadžić pominje pitanje preglasavanja. On kaže
10 nešto u smislu: "Oko jednog broja pitanja ne može biti preglasavanja." Ne znam
11 kako je to prevedeno, ali to je izraz straha koji su osjećali on i druge vođe
12 SDS-a zbog toga što, iako su Srbi bili drugi po veličini narod u Bosni i
13 Hercegovini, oni nisu predstavljali većinu. I zbog toga bi bilo moguće da, na
14 primjer, predstavnici druga dva od tri najveća naroda udruže snage i da ih
15 nadglasaju u jednom glasanju zasnovanom jednostavno na principu većine u
16 Skupštini ili u nekom drugom forumu. Dakle, to je bilo nešto u vezi s čim su oni
17 bili odlučni da će se tome suprotstaviti, na osnovu činjenice da oni sebe
18 gledaju kao ustavotvorni narod Bosne i Hercegovine, i prema tome imaju pravo da
19 sve odluke koje utiču na njihovu sudbinu kao naroda mogu izložiti vetu.

20 Evo, upravo smo vidjeli ovaj paragraf. Sljedeći dokument prikazuje jedan
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 napor koji je učinjen da se raspravi ovo pitanje, odnosno da se riješi ovo
2 proceduralno pitanje koje, iako je proceduralne prirode, ipak ide u samu srž
3 političkog stava, naime, ako /?da/ Srbi ostanu zajedno sa ostalim Srbima,
4 odnosno da ostanu u jednoj državi.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Dokument je pod tabulatorom 9.

6 SVEDOK: [simultani prevod] Ovo pismo je potpisao doktor Karadžić,
7 zaglavlje je "Glavni odbor SDS-a", a pismo je upućeno Skupštini Socijalističke
8 Republike Bosne i Hercegovine. Da podsjetim Sud, ovo je prije izbora, dakle još
9 uvijek komunisti dominiraju Skupštinom koja će zapravo uskoro biti raspuštena. U
10 pismu se spominju amandmani 60 i 70, amandmani na Ustav. O članku 60 sam govorio
11 jučer. I, dakle, ide citat članka 60 - mada se ovdje pogrešno navodi da je to
12 članak 70 - gdje stoji da je: "Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina
13 demokratska suverena država ravnopravnih građana, naroda Bosne i Hercegovine,
14 Muslimana, Srba i Hrvata i pripadnika drugih naroda i narodnosti koje u njoj
15 žive."

16 Pismo počiva na premisi da garancije, odnosno odredbe ovog članka nisu
17 na ispravan način preuzete u amandmanu 70 na Ustav. Naime, amandmanom broj 70 se
18 mijenja sastav republičke Skupštine i navodi se paragraf 10, gdje stoji da će
19 unutar Skupštine biti osnovana komisija za pitanje ravnopravnosti naroda. U
20 pismu stoji da je to neadekvatno i iznosi se prijedlog da se donese novi
21 amandman na Ustav, koji imamo - čini mi se - uvećan na ekranu.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Za zapisnik, pitanje je praktične
2 prirode. Ako pogledamo ovaj konkretni dokument na engleskom, vidjećemo da je
3 dokument prilično složen, jer počinje "amandman 70" /u engleskom transkriptu:
4 "7"/, pa nečitko, pa opet se navodi jedan amandman, pa opet nečitko, itd. Ovo su
5 prepreke čitanju dokumenta. Naime, ako pogledate verziju na B/H/S-u - a ja ne
6 razumijem taj jezik - vidjećete da ovaj tekst nije nečitak. On se potpuno jasno
7 vidi. "Amandman 70 nije u skladu sa amandmanom 60. Amandman 70 glasi...", itd.
8 Dakle, tu jasno vidimo što piše. Mi ne želimo sebe izlagati prilično teškom
9 zadatku kompariranja svakog trenutka jedne i druge verzije i ne znam može li se
10 nešto učiniti u vezi sa ovim. Nepotrebno je da se Sud, a i mi, sa ovakvim nečim
11 suočavamo. Nama se stalno govori da je nešto nečitko, a original zapravo nije
12 nečitak.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, u jednom prethodnom
14 suđenju gdje sam predsjedavao Vijećem, Obrana je obično imala drugačiji stav,
15 odnosno da u sve u što se može sumnjati se sumnjalo, barem kad je čitkost u
16 pitanju. Prema tome, pretpostavljam da prevodilačka služba, koja se nekad izlaže
17 kritici da čita nešto što inače, zapravo, ne bi trebalo biti drugim ljudima
18 čitko, da je preoprezna. Ja vidim i sam ove brojeve i ja bih rekao da bi to

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 trebao biti broj 70, ali možda neki ljudi bi mogli pomisliti da bi to možda
2 moglo biti 78, a 60 možda 80. Ne znam, možda ti ljudi nisu u istoj poziciji kao
3 mi, po pitanju čitanja manje čitkih originala. Mislim da je ovo sve skupa
4 dovoljno čitko, u usporedbi sa originalnim tekstom. Ako je prijevod urađen na
5 osnovu upravo ove kopije originala, i ako ta kopija nije potamnjena ili
6 posvijetljena, ja bih rekao da je tekst čitak. Ali, ako se ovo nastavi i ako se
7 ovo bude često događalo, svakako ćemo zamoliti tužitelja da pregleda ponovo sve
8 te prijevode gdje stoji da su originali nečitki. Dakle, ja se donekle slažem s
9 Vama no, s druge strane, shvaćam mjere predostrožnosti prevodioca koji se ne
10 usuđuju pročitati nešto što nekome drugome nije 100% čitko.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, i meni je to jasno i žao mi
12 je što su prethodni neustrašivi timovi Obrane tako zaplašili Vaše prevodioce. Mi
13 smo daleko nježniji u našem pristupu.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja nisam koristio riječ "zaplašili".

15 G. STEWART: [simultani prevod] Ne, ne, nisam mislio ozbiljno, šalio sam
16 se. Ali, Vi ste govorili kako je u pitanju ipak jedna određena nervoza prilikom
17 obavljanja tog posla. Ja ću ovo pratiti i vidjećemo hoće li se to pojaviti
18 kasnije ponovo, kao problem.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nadam se da je ovo iznimka, a ne
20 pravilo. Možete nam možda objasniti dokument koji je pred Vama, gospodine
21 Treanor, i vidjeti koliko lako se mogu pročitati brojevi. Molim Vas, nastavite.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: [simultani prevod] Da, mislim da smo bili kod paragrafa 4
2 dokumenta. Da podsjetim Sud, doktor Karadžić ovdje predlaže, u ovom pismu,
3 dodatne amandmane na Ustav i to na način da republička Skupština uspostavi tri
4 nacionalna vijeća, odnosno doma unutar Skupštine - Srpsko nacionalno vijeće,
5 Muslimansko i Hrvatsko - i da u ta vijeća uđu zastupnici i iz Skupštinskih
6 vijeća /?i iz domova/, i da će o tome biti ovdje odlučeno u odvojenom postupku.
7 Dakle, interesi nacionalne ravnopravnosti. U amandmanu se dalje konkretno navode
8 pitanja kojima bi se trebalo baviti ovo vijeće.

9 Pa možemo pogledati i posljednji pasus ovog dokumenta, s tim u vezi:
10 "Srpskom narodu Bosne i Hercegovine, s obzirom na ustavno rješenje i izborni
11 zakon, predstoje dvije mogućnosti za obezbjeđenje nacionalne i građanske
12 ravnopravnosti. Prva mogućnost sadržana je u predlogu koji Vam dostavljamo, a
13 druga mogućnost je proglašenje Srpskog nacionalnog vijeća."

14 Efekat ovog amandmana, onako kako ga je vidio doktor Karadžić, je bio
15 taj da bi on zapravo dao jednom od tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine
16 pravo veta u vezi sa svakom mjerom koja bi bila izložena pred Skupštinu, a koja
17 bi bila percipirana kao štetna za interese tog dotičnog naroda. Što se tiče tih
18 pitanja, ponovo u paragrafu broj 4, pod točkom 1, vidite na primjer pitanje
19 granica i državno-pravnog statusa Bosne i Hercegovine. Drugim riječima, bilo bi

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 moguće, na osnovu ovog prijedloga, da srpski poslanici u tom vijeću blokiraju
2 odvajanje, odnosno secesiju Bosne i Hercegovine od Jugoslavije. I doktor
3 Karadžić kaže, ukoliko se to ne dogodi, srpski narod u Bosni i Hercegovini će
4 poduzeti druge korake.

5 G. TIEGER: [simultani prevod]

6 P: Kada je datirano ovo pismo Skupštini BiH?

7 O: 8. oktobar 1990., a izbori su zakazani za 18. novembar - da podsjetim
8 Sud.

9 P: Da li je SDS poduzeo korake u pravcu uspostavljanja nacionalnog
10 vijeća kratko nakon toga?

11 O: Da. Nije čudno što ovo pismo nije imalo neki pozitivan odjek, s
12 obzirom da je Skupština bila na kraju svoga rada i s obzirom na činjenicu da se
13 tu mijesha amandman 60 sa amandmanom 70. I 13. oktobra, dakle svega nekoliko dana
14 kasnije, održan je veliki miting u Banja Luci, čija je svrha bila uspostava
15 Srpskog nacionalnog vijeća. Mnogi srpski političari su bili prisutni na tom
16 mitingu, kako iz Bosne tako i iz Hrvatske. Održali su vrlo zanimljive govore, a
17 skup je glasao za uspostavljanje Srpskog nacionalnog vijeća i to vijeće je,
18 zapravo, i donijelo odluku tog dana po nekim pitanjima. Prije no što dođemo do
19 odluka tog vijeća, mislim da bismo mogli pogledati barem dio govora doktora
20 Karadžića na tom skupu.

21 G. TIEGER: [simultani prevod] Transkript ovog govora se nalazi pod
22 tabulatorom 1. Prije no što prikažemo ovaj snimak, podsjećam prevodioce da imamo
23 sinhronizirani prijevod; prema tome, prijevod u sudnici nije potreban.

24

25

26

27

28

29

30

1 Časni Sude, evo sad su me podsjetili da bi videosnimke trebale dobiti
2 poseban broj, jer nisu prethodno označene kao dokazni predmet.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, gospođo tajnice?

4 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Video će biti P66, a transkript
5 videosnimka P66A.

6 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude i kolege, prvi isječak ovog
7 video snimka naći ćete na stranici 4 transkripta, pod tabulatorom broj 1.

8 [Gleda se video-snimak]

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Sljedeći isječak, također na stranici 4
10 transkripta.

11 [Gleda se video-snimak]

12 G. TIEGER: [simultani prevod]

13 P: Gospodine Treanor, preći ćemo i na sljedeći isječak.

14 O: Ja bih iznio svoj komentar, prije nego krenemo dalje.

15 P: Upravo sam Vas to htio i zamoliti.

16 O: U prethodnom isječku se govori o bivšim generalima koji su postali
17 predsjednici, misli se na Franju Tuđmana. A u drugom isječku, mada i u prvom,
18 iznosi se sablasna mogućnost građanskog rata ukoliko Hrvatska i Slovenija i
19 dalje budu postupale u pravcu nezavisnosti.

20 U drugom isječku vidimo poziciju vodstva SDS-a u odnosu na republičke
21 granice. Da podsjetim Sud, SDA se zalagala za održavanje tih granica, a ovdje
22 čujete stav SDS-a, gdje se tvrdi da su to administrativne granice koje ne mogu
23 postati državne granice jer bi na taj način razdvojile srpski narod na više od
24 jedne države.

25

26

27

28

29

30

1 [Gleda se video-snimak]

2 G. TIEGER: [simultani prevod]

3 P: Prije no što pređemo na sljedeći isječak, imate li kakav komentar?

4 O: Da. U ovom isječku smo čuli doktora Karadžića kako se konkretno
5 osvrće na situaciju u Hrvatskoj, na način koji sam već prije spomenuo. Naime, on
6 kaže da ukoliko Hrvati u Hrvatskoj žele napustiti Jugoslaviju, to je njihova
7 stvar, to je u redu, ali ne mogu za sobom odvesti i Srbe u Hrvatskoj. Zatim
8 govori o situaciji u BiH i izražava bojazan da bi sljedeći korak bio pokušaj da
9 se i Bosna i Hercegovina u cijelosti odvoji od Jugoslavije i za sobom ponese
10 Srbe koji u njoj žive.

11 G. TIEGER: [simultani prevod] Sljedeći isječak, transkript ćete naći na
12 stranici 5.

13 [Gleda se video-snimak]

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: Imate li kakav komentar, gospodine Treanor, o ovom dijelu govora?

16 O: Evo, ovdje ponovo vidimo... zapravo, dozvolite prvo da kažem, ovdje smo
17 vidjeli bojazan izraženu u odnosu na položaj Srba u nezavisnoj Bosni i
18 Hercegovini. Spominju se Turci, što je nepodoban način referiranja na Muslimane
19 u Bosni i Hercegovini, koji su ovdje percipirani kao prijetnja. Također se
20 spominju odluke Skupštine, koje mogu izgledati legitimne, ali se ovdje isto tako
21 izražava strah od majorizacije, od preglašavanja, što sam spomenuo već prije.
22 Naime, većina Skupštine bi mogla glasati za secesiju Bosne i Hercegovine i to bi

23

24

25

26

27

28

29

30

1 moglo izgledati u potpunosti legitimno svijetu i onima koji to promatraju
2 izvana.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo jedno pitanje. Ako se dobro sjećam,
4 da li je doktor Karadžić koristio riječ "Turci" ili je ta riječ došla iz
5 publike? Jer čini mi se da nismo vidjeli razliku. Vi ste samo rekli da se to
6 spomenulo.

7 SVEDOK: [simultani prevod] To je možda slučaj. Ako bi mogli ponovo ovo
8 poslušati?

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. A u transkriptu je ostalo zapisano
10 da je to došlo iz "republike", a ja sam rekao iz "publike".

11 [Gleda se video-snimak]

12 G. TIEGER: [simultani prevod] Da li smo time pojasnili i odgovorili na
13 Vaše pitanje, časni Sude?

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, pojasnili ste ovo pitanje. Mislim da
15 ste trebali napraviti distinkciju između riječi gospodina Karadžića i riječi
16 koje su se čule iz publike, koje su koristili pojedinci koji nama nisu poznati.

17 SVEDOK: [simultani prevod] Da, oprostite, časni Sude. Kada je on govorio
18 o tome što se dogodilo Srbima prije nego što su bili većina, tu bi se uklopila
19 ova referenca na Otomansko, odnosno tursko carstvo i vladavinu u Bosni.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Ovo nije u potpunosti razjašnjeno u
2 transkriptu. Možda bi svjedok za zapisnik mogao to razjasniti.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne sjećam se točnih riječi, ali Turci
4 jesu spomenuti. Transkript kaže da su to bili glasovi iz publike.

5 SVEDOK: [simultani prevod] Evo, u redu. Ja ću sada za zapisnik reći:
6 doktor Karadžić nije eksplicite upotrijebio riječ "Turci".

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu, sada je to potpuno jasno. Možemo
8 nastaviti.

9 G. TIEGER: [simultani prevod]

10 P: Ako pogledamo sljedeći dokument - naći ćete ga pod tabulatorom 12 -
11 kao predsjednik Nacionalnog vijeća, doktor Karadžić je izdao jednu deklaraciju o
12 položaju srpskog naroda u Bosni i Hercegovini?

13 O: Da. Evo, ovdje imamo tu deklaraciju. Moram preskočiti nekoliko
14 dokumenata, oprostite.

15 P: Maločas ste spomenuli, ako se dobro sjećam, jednu odluku Srpskog
16 nacionalnog vijeća na koju ste nam željeli skrenuti pažnju nakon što pogledamo
17 snimak sa mitinga.

18 O: Da, ovo je odluka o osnivanju Srpskog nacionalnog vijeća. Onda imamo
19 takozvanu "Prvu odluku Srpskog nacionalnog vijeća". Dakle, odluka prvo o
20 osnivanju, i onda odluka koju to vijeće donosi.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Tabulator 11 prvog registratora, časn
2 Sude.

3 SVEDOK: [simultani prevod] Možemo pogledati drugi pasus pod glavnim
4 naslovom ovog dokumenta u tom smislu. Inače, datum je 13. oktobra, i stoji
5 sljedeće: "Prema ovoj odluci Srpskog nacionalnog vijeća, srpski narod u Bosni i
6 Hercegovini neće priznati nikakvu odluku o promjeni državnog karaktera BiH koju
7 bi donijeli predstavnici umjesto naroda, već isključivo odluku do koje će doći
8 na referendumu srpskog naroda."

9 Evo, vidite ovdje, Srpsko nacionalno vijeće konkretno najavljuje i
10 zapravo sebe postavlja kao srpski zastupnički dom, što je i inače ranije tražio
11 doktor Karadžić i zahtijevao pravo veta u odnosu na odluke koje donosi
12 Skupština, a koje odluke bi išle na štetu srpskog naroda.

13 G. TIEGER: [simultani prevod] Odluka Srpskog narodnog vijeća od 13.
14 oktobra - njome se, naime, odbija priznavanje odluka takve prirode.

15 P: A sada pogledajmo dokument pod tabulatorom 12, odnosno "Deklaraciju o
16 položaju srpskog naroda". Da li se ovdje govori o mogućnosti akcija koje idu van
17 nepriznavanja, kao odgovor na deklaraciju kojoj se oni protive?

18 O: Da. Mislim da - ako pogledate sada paragraf IV te odluke, odluke koja
19 inače nosi datum 6. novembar 1990. - vidjećete što zapravo predlaže Srpsko
20 nacionalno vijeće ukoliko se usvoji konfederalna solucija ili solucija nezavisne
21 Bosne i Hercegovine, ukoliko takva rješenja budu nametnuta srpskom narodu u

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Bosni i Hercegovini. Dakle, srpski narod sebi uzima za pravo da poduzme mjere,
2 odnosno akcije kakve im budu nalagale okolnosti, kako bi očuvale svoje jedinstvo
3 u cijelosti.

4 I zatim se dalje kaže da: "Srpsko nacionalno vijeće neće priznati
5 nijedan zakon ili odluku Skupštine BiH ni državnih organa koja bi bila štetna
6 interesima srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, a Srpsko nacionalno vijeće će
7 organizirati plebiscit po ključnim pitanjima, kao što je nacionalna
8 ravnopravnost Srba u Bosni i Hercegovini."

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Nekoliko dana kasnije, doktor Karadžić je
10 dao intervju - to ćete naći pod tabulatorom broj 13.

11 P: Da li on u tom intervjuu ponovo govori i razrađuje upravo tu temu
12 akcija koje će se poduzeti u slučaju da se donesu odluke koje će ići na štetu
13 jedinstva Srba u Jugoslaviji?

14 O: Da. Ovaj intervju je objavljen u *NIN-u*, to je isti onaj časopis u
15 kome je objavljen i prethodni intervju. To je bilo 19. novembra. Intervju je
16 vodio isti novinar. Ovo je zapravo prvi intervju u *NIN-u* posle onog prethodnog
17 koji smo videli, tako da je to zapravo jedan nastavak intervjuisanja i davanje
18 najnovijih podataka o situaciji Srba u Bosni za čitaoce *NIN-a*.

19 Ukoliko pogledamo sada pasus četiri - ovde ima jedan obeleženi deo,
20 pretposlednja rečenica - u ovom delu intervjua doktor Karadžić govori o uspesima
21 SDS-a u oživljavanju političkog života među Srbima u BiH i o organizacionom

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 radu koji obavlja stranka. Hteo bih sada da podsetim Veće da je ovo samo
2 nekoliko dana posle izbora, i on kaže: "Svaki član mesnog odbora Srpske
3 demokratske stranke ima na vezi po 10 do 20 srpskih domaćinstava, tako da
4 informacije iz najudaljenijeg sela stižu u Glavni odbor najviše za dva sata."

5 P: Sad, molim Vas da pogledamo stranu 3 engleske verzije tog intervjua.
6 Da li doktor Karadžić tokom tog intervjua govori nešto o glasanju i mogućem
7 odazivu?

8 O: Da. On se ponovo vraća na ovo pitanje, dakle pitanje majorizacije ili
9 nadglasavanja. Drugi deo pasusa je to što je označeno i tu se kaže: "Skupština
10 BiH može biti mesto dramatičnih događaja. Srbi mogu biti preglasani sa dve
11 trećine glasova po pitanju, na primer, promene državnog karaktera Bosne i
12 Hercegovine. Ako bi se to desilo, bili bi stvoreni svi uslovi za građanski rat,
13 jer Srbi u Bosni i Hercegovini nisu više bespomoćni, već veoma moćni i
14 ujedinjeni. Sad je svakome jasno da se bez Srba ovde ne može dovršiti nijedan
15 politički posao."

16 Ako sada krenemo dalje, videćemo na strani 4 originala /kako je
17 prevedeno/.

18 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da je to na strani 6
19 engleskog prevoda.

20 SVEDOK: [simultani prevod] Da, vidite drugi pasus pri dnu strane koji je
21 obeležen u engleskoj verziji. On je tu dalje rekao: "Srbi u Bosni i Hercegovini
22 se neće dati tako lako. Pokrenuće se slobodarska politička volja. U srpskim
23
24
25
26
27
28
29
30

1 krajevima će Srpsko nacionalno veće proglasiti vlast srpskog naroda i pristupiti
2 drugim radnjama koje obezbeđuju slobodu naroda. Onaj ko priprema falsifikovanje
3 izbora, igra se vatrom koja bi mogla spržiti neke državnosti i neke
4 suverenitete."

5 Ova izjava u poslednjem delu je data u kontekstu onoga kad je on govorio
6 o strahovima da će komunisti koji su na vlasti u Bosni i Hercegovini, i koji su
7 zaduženi za izbore, falsifikovati izbore i rezultate i time oduzeti SDS-u i
8 drugim nacionalnim strankama onaj deo vlasti koji im pripada.

9 G. TIEGER: [simultani prevod]

10 P: Kasnije se doktor Karadžić u intervjuu dotiče Srba koji ostaju u
11 Jugoslaviji i govori o tome koji delovi ili koje teritorije u okviru Bosne i
12 Hercegovine treba da se obuhvate.

13 O: Mislim da, ako pogledamo sada ovaj deo koji je označen u prevodu -
14 prvi pasus pri vrhu strane - srpski prioriteti su sloboda i demokratija, kao i
15 državno jedinstvo srpskog naroda. Srpski prioritet je da se vrati srpski narod
16 među sretne narode, a srpska država među sretne države. Srpski prioritet je da
17 se spreči da ijedno srpsko selo bude izostavljeno iz Jugoslavije i da ostane u
18 novoj NDH."

19 Prema tome, on za Jugoslaviju traži svako srpsko selo u Bosni.

20 I konačno, na samom kraju intervjuja, on kaže: "Mi sada otvoreno govorimo
21 ono što se ranije nije smelo ni šaputati. Srbi u Bosni i Hercegovini sve svoje
22 nade vežu za svoju maticu Srbiju i nikad neće dozvoliti da od Srbije budu

23
24
25
26
27
28
29
30

1 odvojeni nekakvom državnom granicom. Neka se svi narodi u Jugoslaviji, u
2 državnom pogledu, rasporede kako sami žele. Srpski narod će to učiniti i naći će
3 načina da ostane u istoj, prostoji ili složenoj, državi u kojoj je i Srbija."

4 P: Sada molim Vas da nakratko pogledamo sledeći dokument, koji je pod
5 tabulatorom 14. Zapravo, da pogledamo dva dokumenta, pod tabulatorom 14 i
6 tabulatorom 15.

7 Ovde se takođe spominje tema "jedinstvo Srba u okviru Jugoslavije"?

8 O: Da. Kao što je doktor Karadžić sada više puta ponovio u ovim
9 dokumentima koje smo analizirali, SDS i rukovodstvo te stranke je rešeno da svi
10 Srbi u Jugoslaviji ostanu u okviru iste države i stoga doktor Karadžić izražava
11 interesovanje za saradnju sa srpskim političkim rukovodstvom izvan Bosne. Ovde
12 vidimo jedno pismo koje je on uputio Slobodanu Miloševiću prilikom njegovog
13 izbora na funkciju predsednika Republike Srbije, i to postavljenje, taj izbor se
14 odigrao 9. decembra 1990. godine - tad su održani ti izbori. I ovde su obeležena
15 dva pasusa, u ovom pismu - drugi i treći od kraja dokumenta - i tu gospodin
16 Karadžić se obraća gospodinu Miloševiću i kaže: "Vašim izborom ispunjena su
17 očekivanja najvećeg dela srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, da na čelo države
18 dođe sposoban državnik koji gaji veliku odgovornost prema državi Srbiji i prema
19 svim njenim građanima, kao i prema svim Srbima izvan Srbije. Takođe, Vašim
20 izborom na prvim slobodnim izborima, stekli su se i poslednji uslovi za puno
21 uvažavanje Srbije i Srba u predstojećim dogovorima u Jugoslaviji, kao i uslovi

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 za dalje jačanje veza bosanskohercegovačkih Srba sa maticom Srbijom."

2 Ja bih rekao ovde nešto o odgovornosti za Srbe izvan Srbije. To je bila
3 jedna odredba u novom ustavu Srbije, koji mislim da je donet u septembru 1990.
4 godine. Zapravo, mislim da je u okviru republičke vlade Srbije osnovano jedno
5 ministarstvo koje se posebno bavilo odnosima sa Srbima izvan Srbije.

6 P: Sledeći dokument je pod tabulatorom 15, gospodine Treanor.

7 O: Ovo je pismo koje je doktor Karadžić uputio Milanu Babiću, a on je
8 bio predsednik Srpskog nacionalnog veća u Kninu, a to je u Hrvatskoj. Dakle, on
9 je bio jedan od najviših vođa hrvatskih Srba. Ovo pismo je upućeno njemu povodom
10 proglašenja Srpske Autonomne Regije /?Oblasti/ Krajina - to je hrvatska Krajina.

11 Ovaj događaj se odigrao 19. decembra 1990. godine i ovde je obeležen
12 poslednji pasus, kao onaj koji nas interesuje. Tu stoji: "Uz čestitke, primite i
13 uveravanja da će Srpsko nacionalno veće Bosne i Hercegovine uvek pod duhovnim,
14 kulturnim, političkim i državnim jedinstvom podrazumevati i državno jedinstvo
15 Srpske Autonomne Oblasti Krajine i svih drugih srpskih krajeva sa maticom
16 Srbijom u slobodnoj, demokratskoj i federativnoj Jugoslaviji, ma kolika ona
17 bila."

18 Dakle, ovde imamo izraz solidarnosti sa hrvatskim Srbima koji su imali
19 iste želje kao i rukovodioci SDS-a, a to je da Srbi u Hrvatskoj treba takođe da
20 ostanu u okviru Jugoslavije.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger.

2 [Sudije većaju]

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vi ste želeli sada da pređemo na sledeću
4 temu ili ste možda planirali da sada prekinemo? Ako ste završili sa ovim
5 dokumentima, onda bi Veće postavilo nekoliko pitanja.

6 Pre svega, radi se o tome da ni dokument ni prevod nemaju datum. Je li
7 to original do koga ste Vi došli?

8 SVEDOK: [simultani prevod] Da, tako je. Ne nose datum, ali su potpisani,
9 i jedan i drugi.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Gospodine Tieger, ako se Vi
11 slažete, onda bismo napravili pauzu od 20 minuta, što znači da ćemo početi u pet
12 do četiri /?16.05h/.

13 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

14 ... Početak pauze u 15.44h

15 ... Sednica nastavljena u 16.07h

16 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite. Izvolite sestii.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Tieger.

18 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

19 P: Gospodine Treanor, Vi ste govorili o tome kako je intervju koji je
20 dao 9. novembra doktor Karadžić NIN-u bio neposredno posle izbora. Šta možete da
21 kažete o rezultatima tih izbora u BiH?

22 O: Da, to su bili izbori koji su se odigrali u republici i treba da
23 razmotrimo posledice tih izbornih rezultata pre nego što pređemo na sledeće
24 dokumente. Ja ću reći nešto o samim rezultatima, kao i tome šta su sami ti
25 rezultati značili za SDS, kao za stranku.

26 Izbori su bili kako na republičkom, tako i na opštinskom nivou, i to su

27

28

29

30

1 bili izbori prvenstveno za poslanike u republičku skupštinu i opštinske
2 skupštine. Istovremeno su održani izbori i za Predsedništvo BiH, koje je time po
3 prvi put birano direktnim glasanjem glasača.

4 Na opštinskom nivou, da počnem prvo od tih izbora, mi nismo raspolagali
5 dokumentacijom koja bi nam govorila uopšteno o rezultatima tih izbora, ali
6 kasnije je doktor Karadžić izjavio, na Skupštini SDS-a, da je SDS došla na vlast
7 u 37 opština, što znači da su oni imali većinu odbornika u 37 opštinskih
8 skupština.

9 Na republičkom nivou, birali su se poslanici za dva Veća republičke
10 skupštine, i SDS je tu osvojila priličan broj poslaničkih mesta - ukupno 72; 38
11 mesta u Veću opština i 34 u Veću građana.

12 Nasuprot tome, SDA je osvojila ukupno 86 mesta u oba veća, a HDZ - čini
13 mi se - 44 mesta. Ta veća su imala 130 mesta ukupno u Veću građana i 110 u Veću
14 opština, zato što je dolazio po jedan poslanik iz svake opštine plus jedan za
15 sam grad Sarajevo.

16 Dakle, 230 je ukupan broj i to je jedna važna cifra, i treba to
17 postaviti u korelaciju sa osvojenim mestima za svaku stranku. U skladu sa
18 amandmanom 70 Ustava, Skupština je donosila odluke u nekim slučajevima na
19 zajedničkim sednicama, što znači da su se tu nalazili poslanici iz oba veća i da
20 su zajednički glasali, kako je navedeno u tom amandmanu. Recimo, glasali su o
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 postavljenju premijera i Vlade. Da bi postojao kvorum na takvoj sednici, većina
2 poslanika iz oba veća je trebala da bude prisutna, ali se glasalo zajedničkim
3 glasanjem.

4 Zatim, izbori za Predsedništvo su takođe dali SDS-u određena mesta u toj
5 ustanovi. U skladu sa nedavnim ustavnim amandmanima i drugim zakonodavnim
6 aktima, Predsedništvo je trebalo da ima sedam članova - po dva iz svakog
7 konstitutivnog naroda. To su bili Srbi, Hrvati i Muslimani, a jedan predstavnik
8 Jugoslovena - a to je bio jedan od načina da se neko deklariše u popisu
9 stanovništva, pošto se o tome svaki građanin pojedinačno izjašnjavao.

10 Dakle, Srbi su trebali da imaju dva mesta u tom Predsedništvu i bili su
11 izabrani kandidati SDS-a na te funkcije. To su bili Biljana Plavšić i Nikola
12 Koljević. I, da bismo zaokružili rezultate izbora, ja bih rekao da su tri
13 nacionalne stranke čak i pre izbora trebale da se sastanu i da se dogovore o
14 saradnji, i doktor Karadžić je govorio o tome kako se plaši da će doći do
15 falsifikovanja rezultata izbora od strane komunista ili drugih nacionalnih
16 stranaka /kako je prevedeno/. Dakle, oni su posle izbora formirali koaliciju i
17 dogovorili se o sastavu Vlade i o podeli portfelja u okviru Vlade, kao i o
18 drugim funkcijama na koje su imali pravo zahvaljujući pobedi na izborima, kako
19 na opštinskom tako i na republičkom nivou.

20 I, u skladu sa tom odlukom, sa tim sporazumom, Alija Izetbegović je

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 postavljen za predsednika Predsedništva sa mandatom od jedne godine, Momčilo
2 Krajišnik je postavljen za predsednika Skupštine - to se odigralo 20. decembra -
3 Jure Pelivan iz SDS-a /sic/ je postavljen za premijera. Njegova vlada je imala
4 predstavnike iz sve tri stranke, na osnovu prethodnog sporazuma, i on je došao
5 na funkciju 30. januara.

6 P: Oprostite, ovde u transkriptu stoji da je Jure Pelivan bio iz SDS-a.

7 O: Ne, ispravka, trebalo je da stoji iz HDZ-a. Sporazum je regulisao sve
8 do opštinskog nivoa i funkcije su bile podeljene srazmerno snazi sve tri stranke
9 u nekoj konkretnoj opštinskoj Skupštini, što znači da se radilo o funkcijama
10 predsednika Skupštine, onda članova Izvršnog odbora Skupštine i opštinske vlade.

11 što se tiče SDS-a, oni su osvojili vlast i dobili veliki broj funkcija.
12 I, sem tih funkcija koje su dobili, odjedanput je doktor Karadžić, i drugi
13 rukovodioci stranke su odjedanput dobili čitav niz ljudi sa kojima su mogli da
14 se savetuju o tome kako da sprovode svoju politiku. Do tada je stranački aparat
15 se sastojao samo od lokalnih odbora na čijem su čelu bili opštinski predsednici
16 SDS-a - onda je bilo centralnih odbora, onda je bio Glavni odbor i Izvršni odbor
17 - a sad, posle izbora, su dobili opštinske odbornike koji su bili članovi SDS-a;
18 dobili su predsednike opština koji su isto tako bili članovi SDS-a; zatim,

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dobili su ljude koji su po opštinama radili za Ministarstvo unutrašnjih poslova
2 /kako je prevedeno/ - isto iz članstva SDS-a. Zatim, imali su predsednike
3 izvršnih odbora koji su ili bili članovi SDS-a, ili simpatizeri. Zatim, isto
4 tako, predsednici izvršnih odbora na opštinskom nivou, a na republičkom nivou su
5 imali ministre na funkcijama koji su isto bili članovi SDS-a, ili ako nisu bili
6 članovi onda su bili postavljeni od strane SDS-a, kao i zamenike ministara i
7 razne druge funkcionere u okviru Vlade Bosne i Hercegovine.

8 I, kao što sam i rekao, imali su i 72 poslanika u Skupštini Bosne i
9 Hercegovine koji su osnovali svoj Poslanički klub, a to su učinile i druge
10 stranke. I to je bilo jedno zvanično telo u okviru Skupštine. Dakle, razne
11 stranke su imale svoje poslaničke klubove, i to je postao jedan forum za debatu
12 o raznim političkim pitanjima, tako da je sad doktor Karadžić imao na
13 raspolaganju jedan mnogo širi krug ljudi nego ranije, a to su bili ljudi koji su
14 se u to vreme nalazili na raznim funkcijama. On se konsultovao redovno sa tim
15 ljudima. Nekad je to bilo u četiri oka, a često na velikim sastancima, gde su
16 bili prisutni ljudi iz svih ovih kategorija koje sam ja naveo. Retko se održavao
17 sastanak samog Glavnog odbora gde su bili prisutni samo, recimo, članovi Glavnog
18 odbora i o nečemu odlučivali. Obično se radilo o mnogo širem sastavu gde su
19 dolazili i opštinski predsednici stranke, zatim poslanici, onda članovi Glavnog
20 odbora, ministri u Vladi.

21 I još nešto što moram da kažem, da je postojalo određeno preklapanje
22 među ovim grupama ljudi. Recimo, 15 članova Glavnog odbora su takođe bili i
23 poslanici u Skupštini; recimo, i gospodin Krajišnik je bio među njima. Mnogi

24

25

26

27

28

29

30

1 opštinski predsednici SDS-a su takođe bili poslanici. Mnogi od njih su možda i
2 bili na funkciji predsednika Skupštine opštine ili predsednika Opštinskog
3 izvršnog odbora, zavisno od toga koji im se posao više dopadao.

4 Dakle, to je dalo jednu sasvim novu strukturu u okviru stranke, jer ona
5 ne operiše isključivo na centralnom nivou, kao što sam već pomenuo. Glavni odbor
6 je imao sastanke kojima su prisustvovali najrazličitiji funkcioneri. Ponekad je
7 tu bilo 200-300 ljudi, da bi se raspravljalo o različitim pitanjima i da bi
8 doktoru Karadžiću rekli šta oni misle i da bi dobili od njega uputstva.

9 P: Gospodine Treanor, da pogledamo sada tabulator 16 i dokument koji
10 vidite pred sobom. Mogu li Vas pitati da li taj dokument odražava neka ranija
11 iskustva i reakcije članova SDS-a na okolnosti u okviru Skupštine?

12 O: Da. To je vrlo interesantan dokument, i sam po sebi i u odnosu na
13 vremenski period kojim se bavi. To je dnevnik gospodina Maksimovića, koji je bio
14 predsjednik Poslaničkog kluba SDS-a, i takođe je bio član Političkog vijeća SDS-
15 a. To je bilo još jedno od tih tijela na koja se oslanjao gospodin Karadžić i
16 pozivao različite ljude da budu članovi tog vijeća.

17 U ovom odlomku i u nekoliko drugih odlomaka vidjećemo kako su odražena
18 iskustva ove nove koalicije tri nacionalne stranke, i kako na to gleda
19 rukovodstvo na najvišem nivou SDS-a. Mislim da smo označili prvi odlomak u
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dnevniku, od 3. januara 1991. godine. I samo da podsjetim Vijeće da u tom
2 trenutku je već stvorena nova Skupština, i gospodin Krajišnik je izabran za
3 predsjednika Skupštine, ali još nije nova Vlada stupila na snagu.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude i zastupnici, odlomak od 3.
5 januara 1991. godine može se naći na stranici 2 dnevnika, prevod na engleski.

6 P: Prije svega, gospodine Treanor, da li se to odnosi na sastanak jednog
7 od tijela SDS-a?

8 O: Da, ono što je zabilježeno u ovom dnevniku ustvari je zapisnik, ono
9 što je bilježeno na sjednicama političkog savjeta. Dakle, ovo je sastanak
10 političkog savjeta ili savjeta za politička pitanja od 3. januara 1991. godine -
11 sastanak o kome nemamo nikakav drugi zastupnik /?zapisnik/ na raspolaganju,
12 koliko je meni poznato.

13 P: U ovom odlomku je obilježen jedan dio na dnu stranice 2 prevoda na
14 engleski, i vidimo sada to uvećano na ekranu. Možete li nam reći u čemu je
15 relevantnost ovog odlomka?

16 O: Ovdje vidimo dio tih razmišljanja: "Kako nove okolnosti u suštini
17 mijenjanju osnovni politički koncept SDS-a? On je zasnovan na našoj želji da svi
18 Srbi žive u istoj državi. Nikada nećemo dozvoliti da nas podijele u druge
19 države. Da li se mi udaljavamo od /?ove/ važne želje našeg naroda?" Jer oni su
20 sada ušli u koalicionu Vladu Bosne i Hercegovine i njemu se to čini malo
21 problematičnim, a to možemo vidjeti na osnovu daljih zapisa.

22 Na sljedećoj stranici, drugi po redu zapis, vidimo sljedeće: "Šta
23 pokazuju naša prva skupštinska iskustva u vezi sa zaštitom našeg naroda? Mi smo

24

25

26

27

28

29

30

1 imali teške borbe kao poslanici u Skupštini Bosne i Hercegovine, sa Muslimanima,
2 a posebno sa Hrvatima, i nekim komunistima i socijalistima takođe. Stvaranje
3 novih opština je teško, jer će biti teško da to odobri Skupština Bosne i
4 Hercegovine. Isto će biti sa formiranjem Vijeća naroda."

5 Dakle, ovo su dvije tačke na koje - podsjećam Vijeće - sam već ukazao
6 kada sam govorio o programu SDS-a, i takođe govoru doktora Karadžića i osjećaju
7 da se moraju preformulisati opštinske granice, i izraženoj želji, koju ćemo
8 vidjeti kasnije, takođe, da se stvori Vijeće naroda da bi se spriječilo
9 preglasavanje.

10 Ako idemo dalje, na sredinu stranice: "Sadašnje stanje našeg jedinstva
11 je nedovoljno. Čuli smo mnogo obećanja na sastancima. Šta smo uradili? Jedinstvo
12 srpskih poslanika nije formulisano. Neki misle da je intelektualni nivo naših
13 poslanika zadovoljavajući. Međutim, naš položaj u Skupštini neće nikada biti
14 povoljan, ja sam uvjeren u to. Biće svih vrsta /?stvari/ u Skupštini,
15 preglasavanja, prevara, svađa. Da li je to demokratija? Vidjećemo."

16 Dakle, ponovo vidimo strah od preglasavanja.

17 Zatim idemo dalje, gdje se govori: "Ko kaže da ne možemo stvoriti neku
18 vrstu srpske države? Ona će biti prikladnija i približiće nas ostvarenju jednog
19 od naših ideala."

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Izvinjavam se, ja sam isključio mikrofoni
2 umjesto da ga uključim.

3 P: Gospodine Treanor, mislim da je to bila posljednja zabilješka od
4 januara, 3. januara.

5 O: Da.

6 G. TIEGER: [simultani prevod] A sada ćemo preći na sjednicu od 17.
7 januara, i to se može vidjeti na stranici 6, časni Sude.

8 SVEDOK: [simultani prevod] Na stranici 6, treći kompletan paragraf. Mi
9 smo označili ono što počinje riječima "moje mišljenje":

10 "Alija Izetbegović se previše kompromituje kao predsjednik Bosne i
11 Hercegovine. Muslimanske izjave o Kosovu su vrlo indikativne i nama
12 neprihvatljive. Naponi ka uspostavljanju Nacionalnog vijeća treba da se ubrzaju,
13 i Srpsko nacionalno vijeće treba da se u cijelosti aktivira. Osjećam da je
14 neophodno da SDS i Klub srpskih poslanika u Skupštini Bosne i Hercegovine budu
15 oprezni. Ljudi vjeruju da su Muslimani i Hrvati bolje organizovani u svakom
16 pogledu. Oružje i ilegalne organizacije. Kompletno usklađivanje sa Srpskim
17 pokretom obnove treba odmah ostvariti. Ako se zapadna Hercegovina izgubi i
18 pripadne Hrvatskoj, to neće biti naivno i izgubićemo istočnu Hercegovinu. Možemo
19 li se osloniti na JNA? Kako da zadržimo Muslimane sa nama? Hrvatski stav mi je
20 jasan, ali ja se bojim izdaje Muslimana. Hrvati su naši otvoreni neprijatelji,
21 ali Muslimani su prikriveni, perfidni i čudni neprijatelji, uvijek su bili i
22 biće. I biće prekasno ako nas zateknu nepripremljene, a istorija će biti
23 nemilosrdan sudija."

24 Ja bih samo dodao da pominjanje SPO i uspostavljanje saradnje sa ovom
25 strankom je nešto što je, ustvari, ostvareno. SPO je izabrao jednog poslanika u
26 Skupštinu, i taj poslanik se pridružio Poslaničkom klubu SDS-a. Pominjanje

27

28

29

30

1 Hercegovine i činjenice da Hrvati u zapadnoj Hercegovini žele da se otcijepe od
2 Bosne i Hercegovine i pridruže Hrvatskoj je nešto što izražava njegov strah u
3 vezi s tim šta može da se desi u srpskom dijelu Hercegovine.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li Vam postaviti samo jedno
5 pitanje, jer malo sam zbunjen? U pitanju, gospodin Tieger Vas je uputio na
6 stranicu 6, zapis od 17. januara. U engleskom tekstu, 17. januar se nalazi na
7 stranici 3. Zatim, na stranici 4 nemamo novog datuma, a 24. januar je onda na
8 stranici 5. Tako da sam malo iznenađen da ono što Vi čitate sa stranice 6 je dio
9 zapisa od 17. januara, a ja bih očekivao da to bude zapis od 24. januara.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Izvinjavam se, jer ja sam očigledno
11 postavio pitanje koje je navelo svjedoka na pogrešan trag. Ja ću prepustiti
12 svjedoku da pogleda dokument i da sam to pojasni.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

14 SVEDOK: [simultani prevod] Da, čini se da je to zaista 24.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, molim Vas, izvolite nastavite.

16 SVEDOK: [simultani prevod] Mislim da imamo još jedan zapis koji treba da
17 razmotrimo u ovom trenutku, a to je 4. februar.

18 G. TIEGER: [simultani prevod] To se nalazi na stranici 8, ali čini mi se
19 da je Vijeće to već našlo.

20 SVEDOK: [simultani prevod] Ovo je isto sjednica političkog savjeta, kao
21 i sastanak od 24. januara, i ovdje piše: "Moji komentari se, u suštini, svode na
22 sljedeće: uvjeren sam da srpski poslanici neće ostati zadugo u Skupštini Bosne i

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Hercegovine. Moraće da izađu jer mi nećemo prihvatiti usvajanje bilo kakvog
2 zakona protiv naše volje i našeg odobrenja, u kojem će se odlučiti o našoj
3 sudbini. Pokušaji da nas prevarom navedu na prihvatanje takozvane deklaracije o
4 suverenitetu i nedjeljivosti Bosne i Hercegovine je za nas primjer takvog
5 prosvjećenja /kako je prevedeno/."

6 Ovo pominjanje je pokušaj da se na zajedničkoj sjednici Skupštine krajem
7 januara... rasprava o deklaraciji koju je podnijela SDA, o suverenitetu i
8 nedjeljivosti Bosne i Hercegovine, SDS /?je/smatra neprihvatljivim. I tom
9 prilikom je Skupština odlučila da odloži usvajanje te odluke do sljedeće
10 sjednice, zajedničke sjednice Skupštine do koje je došlo, ustvari, krajem
11 februara. U periodu između toga, SDA je napravila novi nacrt te odluke koja je i
12 dalje bila neprihvatljiva SDS-u, i Poslanički klub SDS-a je onda napravio
13 vlastiti dokument kojim je prezentirao svoje poglede u vezi sa budućim statusom
14 Bosne i Hercegovine, a mislim da je to naš sljedeći dokument.

15 G. TIEGER: [simultani prevod]

16 P: Prije nego što pređemo na to, možete li nam nešto reći o označenom
17 dijelu sjednice od 3. januara - a mislim da je to na stranici 3 prevoda - gdje
18 gospodin Maksimović govori o mogućnosti formiranja države koja bi bila bliže
19 ostvarenju "vječnih ideala", i pitam se da li biste mogli da nam to malo
20 pojasnite?

21 O: Pa, ovde bih morao malo da spekuliram. On svakako govori o formiranju
22 srpske države, neke vrste srpske države. Kada govori o "vječnim idealima", nisam

23
24
25
26
27
28
29
30

1 siguran na čije ideale misli. Možda misli na ideju koja se često pominjala kao
2 "velika Srbija", i ona je sama po sebi jedan neodređen pojam. Ali, u suštini,
3 riječ je o državi koja bi bila manja od Jugoslavije; dakle, bez Slovenaca, bez
4 Hrvata, možda i bez Makedonije, a možda i uključujući Makedoniju - nisam siguran
5 na čije ideale misli - ali riječ je o državi koja bi bila teritorijalno manja od
6 Jugoslavije i više srpska sa stanovišta stanovništva, ali svakako obuhvatajući i
7 veliku većinu Srba koji su živjeli u Jugoslaviji.

8 P: Hvala. Ako možemo sada da pogledamo sljedeći dokument, pod
9 tabulatorom 17. Riječ je o dokumentu kluba srpskih poslanika SDS-a /kako je
10 prevedeno/ koji izlažu svoje poglede i stavove o budućnosti Bosne i Hercegovine,
11 koje ste Vi pominjali ranije.

12 O: Da, to je dokument od 14. februara 1991. godine. U februaru je vođeno
13 mnogo javnih rasprava u vezi sa nacrtom odluke, i predstojećom debatom u
14 Skupštini. Ovaj dokument prezentira poglede - to vidimo na prvoj stranici
15 dokumenta - govori se o kubu srpskih poslanika SDS-a i SPO /kako je prevedeno/.
16 To je prilično dug dokument, pa ako /?da/ pogledamo označene dijelove.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, to je na stranici 3 prevoda na
18 engleski.

19 SVEDOK: [simultani prevod] A stranica 6 u originalu.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Treći paragraf sa dna.

21 SVEDOK: [simultani prevod] Ovdje vidimo izjavu: "U granicama sadašnje
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Bosne i Hercegovine, nedjeljive od Jugoslavije, jedino se može postići
2 elementarna sloga svih naroda, a i uvjerenje da nijedan narod u njoj neće biti
3 podređen niti potisnut u određivanju ukupne naše sudbine. Ovo naši stavovi nisu
4 promjenjivi ni u slučaju da se neke republike - na primjer, Slovenija, Hrvatska
5 i Makedonija - potpuno odvoje od Jugoslavije i proglase se zasebnim državama. Mi
6 ponavljamo, srpski narod u Bosni i Hercegovini želi da živi i u preoblikovanoj,
7 pa i u umanjenoj Jugoslaviji, u kojoj eventualno i ne bi bilo nekih njenih
8 sadašnjih republika."

9 Ovdje su zauzeli stav da bi oni htjeli vidjeti čitavu Bosnu i
10 Hercegovinu unutar pa čak i jedne smanjene Jugoslavije.

11 G. TIEGER: [simultani prevod] Tabulator 18 prvog registratora.

12 P: Sljedeći dokument koji ste, gospodine Treanor, izabrali je dokument u
13 kojem nalazimo dodatne razrade predloženih granica, odnosno pitanja oko granica
14 Bosne i Hercegovine.

15 O: Da. Prije no što pogledamo ovaj dokument, htio bih samo primijetiti
16 da tokom debate 27. februara odlučeno je, nakon duže rasprave, da se završi
17 diskusija o nacrtu odluke. Nacrt je manje-više trebao dati Skupštini pravo da
18 smatra svoje zakone važnijima, odnosno superiornijima zakonima u federaciji, a
19 SDS je to smatrao neprihvatljivim i vidio u tome negaciju postojećeg Ustava i
20 uopće postojanja Jugoslavije. Tako da je debata završena, nije bilo glasanja i
21 čitava ova kontroverza je razbuktala razna mišljenja. Došlo je do polarizacije
22 i, početkom marta, SDS organizira masovni miting u Banja Luci, i njezini vođe

23

24

25

26

27

28

29

30

1 javno raspravljaju o pitanjima koja su do tada formalno raspravljana samo pred
2 Skupštinom.

3 P: Prvi dio ovog dokumenta, molim Vas, koji ste označili, a koji se
4 nalazi na stranici 3 engleskog prijevoda. Oprostite, na stranici 2.

5 O: Posljednji paragraf na toj stranici prijevoda, označeni dio počinje
6 drugom rečenicom tog paragrafa, a radi se o citatu iz lokalnih banjalučkih
7 novina *Glas*. Autor izjave je Milovan Milovanović /u engleskom transkriptu:
8 "Milanović"/ koji je član Skupštine, i koji je rekao: "U ime humanog naroda
9 bosanske Krajine, mi sada šaljemo poruku da svaki narod koji se zalaže za
10 saveznu Jugoslaviju, uključujući Bosnu i Hercegovinu, može živjeti zajedno sa
11 Srbima u ovom području. Mi već imamo svoju domovinu sa Bosnom unutar nje. Ne
12 želimo granice po našim ulicama i potocima, ne želimo da te granice dijele našu
13 braću ili naše komšije. Oni koji žele napustiti Jugoslaviju, sretan /?im/ put,
14 ali trebaju znati da će im biti dozvoljeno da odnesu iz ove zemlje samo ono što
15 su u nju donijeli, da niko ne može Krajinu izdvojiti iz Jugoslavije, a da joj
16 pri tom ne slomi kičmu."

17 GĐA PREVODILAC: Ovo je bio prijevod, a ne citat originala - napomena
18 prevodioca.

19 SVEDOK: [simultani prevod] Krajina je, naime, veliki dio zapadne Bosne,
20 koji graniči sa Krajinom u Hrvatskoj.

21 G. TIEGER: [simultani prevod]

22 P: A ovaj miting je održan gdje točno?

23 O: U Banja Luci, u glavnom gradu - da tako kažem - tog regiona, dakle
24 glavnom centru bosanske Krajine.

25 P: Sada me zanimaju primjedbe gospodina Čizmovića, koje možemo naći na
26 stranici broj 3 engleskog prijevoda.

27

28

29

30

1 O: Da, pri kraju stranice, ovdje vidimo relevantni dio. Gospodin
2 Čizmović, naime, govori u ime Srpskog pokreta obnove, a s njima je SDS imao
3 zastupnički klub u Skupštini, inače. Dakle, gospodin Čizmović je rekao: "Mi se
4 danas obraćamo svim Srbima i govorimo u ime svih onih koji više nikada neće
5 progovoriti. Svi srpski grobovi u ovom stoljeću, u Jugoslaviji, nose oznake
6 Jugoslavije. Srpsko stablo je napuklo boreći se za opstanak ujedinjene
7 Jugoslavije. Nikada nismo bili suočeni sa većim rizikom. Od srpskog naroda
8 stvoreni su drugi narodi, od srpske vjere - nevjera. Bratsko pomirenje je
9 preduslov u našim vremenima. Unuci četnika i partizana ne smiju ponoviti iste
10 greške. Trenutačne, sadašnje granice postoje samo unutar federalne opcije i zato
11 zahtijevamo unifikaciju, sjedinjenje sa svim srpskim zemljama."

12 GĐA PREVODILAC: Kraj citata, odnosno kraj prijevoda.

13 SVEDOK: [simultani prevod] Ova je rečenica pregnantna sa značenjem. Ovo,
14 gdje se pominje da su "narodi stvoreni od srpskog naroda", zapravo je odraz
15 mišljenja mnogih Srba u to vrijeme da su bosanski Muslimani zapravo porijeklom
16 Srbi i da su prešli na muslimansku vjeru u jednom trenutku. Mnogi Hrvati bili su
17 istog mišljenja. Pominju se također "unuci četnika i partizana". Dakle, ponovo
18 se spominje Drugi svjetski rat, tokom kojeg su se Srbi borili unutar različitih
19 vojnih formacija. Četnici su se borili za nacionalističke ideje, a partizani za
20 komunističke. Naime, to je bio komunistički pokret otpora. Ponovo se spominju
21 granice - sadašnje granice, postojeće republičke granice - i to da one mogu biti

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 smatrane validnima samo ako Bosna ostane unutar Jugoslavije.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jedno opće pitanje, gospodine Tieger. Ja
3 ne znam u kojoj mjeri je uopće ovo o čemu mi raspravljamo posljednjih sat
4 vremena predmet spora među stranama. Ako ja dobro razumijem ovo svjedočenje,
5 ovdje se daje objašnjenje da su Srbi bili uplašeni da bi eventualno mogli
6 izgubiti svoje veze sa Srbijom u novoj konfederalnoj strukturi ili nezavisnoj
7 Bosni i Hercegovini, odnosno da će tako nešto odvojiti njih, Srbe u Bosni i
8 Hercegovini, od Srba u Srbiji i da će oni biti manjina u takvoj konfederalnoj,
9 odnosno nezavisnoj Bosni i Hercegovini. To je bio razlog za mnogo zabrinutosti.
10 Naime, SDS se protivio takvom razvoju događaja.

11 Gospodine Treanor, ja se nadam da sam ja dobro rezimirao Vaše
12 svjedočenje.

13 SVEDOK: [simultani prevod] Da, jeste.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja se moram ponovo vratiti Obrani.
15 Naime, u kolikoj mjeri je ovo uopće sporno? Jer, ako nije, gospodine Tieger,
16 možda bi mogli ovo brže preći. Ja, naravno, nisam ovaj rezime mogao dati prije
17 no što sam čuo svjedočenje svjedoka, ali možda bi gospodin Treanor mogao
18 rezimirati stvari na ovaj način i onda će Vijeće biti u dovoljnoj mjeri
19 obaviješteno o ovome o čemu se sada svjedoči. A gospodinu Stewartu postavljam
20 sljedeće pitanje: dakle, u kojoj mjeri je ovo predmet spora među stranama?

21 G. STEWART: [simultani prevod] Rezime koji ste Vi, časni Sude, i
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 gospodine predsjedniče, sada dali jeste potpuno, po mom mišljenju, ispravan,
2 točan i nesporan. Ne bih mogao sada potvrditi da sve što je rečeno tokom
3 posljednjeg sata nije predmet spora, ali -

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, naravno, postoje konkretne stvari
5 koje jesu predmet spora, i možda bi na te stvari trebalo skrenuti pažnju.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Da, ali reći ću sljedeće, časni Sude.
7 Usprkos primjedbama ranije iznijetim tokom ovog suđenja - u smislu kakva pitanja
8 se postavljaju i na koji način, koja su sugestivna i koja nisu - kada dolazimo
9 na ovo područje, gospodine Tieger, mislim da imamo vrlo jasnu ideju o tome o
10 kojim stvarima izgleda neće biti spora, barem što se Obrane tiče, i možda biste
11 mogli svjedoka voditi brže. Dakle, stvari koje nisu ozbiljno predmet spora - ne
12 znam hoće li to ubrzati stvari - mi nemamo ništa protiv toga, nećete od nas čuti
13 primjedbe u tom smislu. To je, eto, najviše što ja mogu reći i pružiti neku
14 pomoć u praktičnom smislu. Ne mogu Vam dati, naravno, jedan blanketni /kako je
15 prevedeno/ pristanak na tako veliki komad dokaznog materijala.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ne tražim od vas nikakav blanketni
17 sporazum, naravno, ali nakon otprilike jednog sata pitam se da li bismo možda
18 mogli malo brže prelaziti ove stvari, ako nema bitnijih nesporazuma i neslaganja
19 među stranama. Ja to ostavljam na vama, a vi to, molim vas, imajte na umu.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Svakako, časni Sude. Samo kratko ću nešto
2 reći. Ja shvaćam što ste Vi rekli, ali u ovim izjavama koje govore o bojazni
3 koju su osjećali Srbi u tom području, kako je i sam Sud to sada rezimirao i
4 opisao, vidimo naznake objašnjenja za osjećaj ugroženosti koji su možda oni
5 imali. Možda je to manje sporno pitanje od bojazni koju je izazivala mogućnost
6 raspada Jugoslavije. Ali ako hoćete da ja postavljam sugestivna pitanja, da
7 navodim svjedoka, ja ću imati tu razliku na umu i isto tako ću imati na umu i
8 ono što je rekao kolega iz Obrane.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, hvala. Izvolite nastaviti.

10 G. TIEGER: [simultani prevod]

11 P: Gospodine Treanor, molim Vas da pogledate posljednji komentar
12 gospodine Karadžića na mitingu. Stranica 6 engleskog prijevoda.

13 O: Da, to je pri vrhu stranice, naslov koji vidite kasnije. Karadžić
14 kaže: "Što više padaju šanse za Jugoslaviju, rastu šanse za veliku Srbiju. Svi
15 Srbi i većina Muslimana bi glasala za Srbiju. Mi smo jedini narod u Evropi, u
16 ovom trenutku, koji se bori protiv fašizma, i naše oružje je istina i pravda."

17 E sad, ovo spominjanje fašizma mislim da se odnosi na vladu HDZ-a u
18 Hrvatskoj. Naime, srpski nacionalistički vođe su imali tendenciju da u toj vladi
19 vide nastavak Nezavisne države Hrvatske iz Drugog svjetskog rata.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Jeste li još nešto željeli dodati?

2 O: Još možda jedan dokument u vezi s ovim, pa ćemo preći na drugu temu.

3 P: Možda bi ipak mogli nastaviti, gospodine Treanor. Vi ste naznačili,
4 odnosno skrenuli našu pažnju na činjenicu da neka izolirana sela ne bi trebala
5 biti ostavljena van Jugoslavije, i da je to izazivalo bojazan u svjetlu ideje da
6 svi Srbi ostanu unutar Jugoslavije. Da li je SDS počeo poduzimati korake,
7 konkretne korake ili iznositi prijedloge, odnosno identificirati područja unutar
8 Bosne koja su se smatrala srpskim i koja ne bi trebala biti izdvojena iz
9 Jugoslavije ni pod kakvim okolnostima?

10 O: Da. Izgleda da sam pogriješio. Postoje još dva dokumenta. Ovaj je
11 izdvojen iz kronološkog reda, nosi datum 23. februar 1991., prije no što je
12 došlo do debate u Skupštini o nacrtu odluke. Dakle, vladala je velika
13 kontroverza u vezi sa ovim pitanjem.

14 P: Oprostite, gospodine Treanor.

15 G. TIEGER: [simultani prevod] Ovaj dokument naći ćete pod tabulatorom
16 19, dokument od 23. februara.

17 P: Gospodine Treanor, da li se u ovom dokumentu razmatra mogućnost da
18 srpske općine poduzmu korake u cilju ostajanja unutar Jugoslavije, u slučaju da
19 se donese odluka od strane bosanske vlade koja bi ugrožavala nezavisnost Bosne?

20 O: Ovo je najekstenzivniji, svakako najkonkretniji pristup onome što su
21 lideri SDS-a razmatrali kao mogući pravac djelovanja ukoliko se donese odluka o

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 suverenosti i ukoliko ona dovede do odvajanja Bosne i Hercegovine od
2 Jugoslavije. Oni su rekli da oni takvu odluku neće priznati. Također su
3 spomenuli mogućnost građanskog rata, ali ovdje vidimo konkretne administrativne
4 mjere koje se razmatraju u slučaju da republička Vlada, kako to stoji u
5 dokumentu, prestane funkcionirati, odnosno ukoliko više ne bude funkcionirala u
6 okviru onoga što su u SDS-u smatrali pravno prihvatljivim parametrima, dakle,
7 unutar okvira Jugoslavije. Imao ovdje sada označeni pasus s tim u vezi. Koja je
8 to stranica u engleskom prijevodu?

9 P: Da, naći ćete ga na stranici 2 engleskog prijevoda.

10 O: Ovdje stoji sljedeće: "Da bi u takvoj situaciji opština mogla
11 nesmetano funkcionisati" - dakle, "u takvoj situaciji", misli se ukoliko
12 republička vlada prestane postupati, po njihovom mišljenju, legalno - "i
13 ostvarivati navedena prava i dužnosti, neophodno je da donese odgovarajući
14 pravni akt, odluku kojom bi proglasila da je njeno područje od momenta donošenja
15 tog akta sastavni i neodvojivi dio Jugoslavije, da na tom području važe
16 isključivo savezni propisi prilagođeni toj situaciji i da priznaje isključivu
17 nadležnost saveznih organa: Skupština SFRJ, Predsjedništvo SFRJ, Savezno izvršno
18 vijeće, JNA, službe bezbjednosti, pravosudni organi i drugi, na svom području.
19 Ovim činom bi se suspendovala primjena republičkih propisa na područjima opština

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 koje su donijele takav akt, a ujedno dao i legitimitet aktivnostima i mjerama
2 saveznih organa."

3 Sad nova stranica, sljedeći paragraf: "Na ovaj način obezbjedio bi se i
4 pravni osnov za neposrednu komunikaciju - pomoć, saradnja, i slično - ovih
5 opština sa federacijom i njenim organima: Skupština SFRJ, Predsjedništvo,
6 Savezno izvršno vijeće, itd., a preko njih, naročito u pogledu potrebe za
7 angažovanjem Jugoslovenske narodne armije, Saveznog sekretarijata za narodnu
8 obranu, Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove, saveznih pravosudnih
9 organa," itd.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, samo da Vas nešto
11 pitam, da bih dobro shvatio ono što Vi pokušavate da kažete. Vi ste,
12 razmatrajući ovaj dokument, rekli da želite da se osvrnete na to što su srpske
13 opštine poduzimale korake za slučaj da bosanska Vlada proglasi nezavisnost
14 Bosne, kako je pretila da će uraditi.

15 I, koliko sam ja shvatio, dakle, o kakvim se to koracima radilo koji su
16 trebali da promovišu nezavisnost Bosne i Hercegovine /kako je prevedeno/? Ja Vas
17 nisam shvatio šta ste pokušavali time da kažete.

18 G. TIEGER: [simultani prevod] Nažalost, ja sam to pogrešno formulisao,
19 časni Sude. Trebalo je da kažem da je "bosanska Vlada pretila mogućnošću da će
20 se proglasiti nezavisnost Bosne", i onda bi to možda tako bilo jasnije za Vas.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, u redu je. Sad nastavite.

22 G. TIEGER: [simultani prevod] Ali da proverimo da li je svedok to
23 shvatio ispravno ili ne.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, ja shvatam da ste Vi protumačili
2 to pitanje gospodina Tiegera u kontekstu kakvi koraci treba da se preduzmu, za
3 slučaj da se donese odluka koja bi bila nepovoljna po Srbe u Bosni.

4 SVEDOK: [simultani prevod] Da, tako sam i ja to shvatio.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Nastavite.

6 G. TIEGER: [simultani prevod]

7 P: Gospodine Treanor, sada da se osvrnemo na opet onaj dokument koji smo
8 već gledali, a to je dnevnik Maksimovića i njegova agenda /prevod engleskog
9 transkripta: "unos od 18. marta 1991. godine"/, i da vidimo ovaj isečak koji
10 može da se nađe pod tabulatorom 20. Interesuju nas strane 10 i 11.

11 O: Da. Ovde se opet radi o sastanku Saveta SDS-a. To je sastanak koji se
12 održao 18. marta i ova beleška ovde pri dnu strane, tri teze, kaže o tome da:
13 "Već dosta govorimo o tome da aktiviramo Nacionalni savet, ali on i dalje ne
14 funkcioniše." Zatim, sledeće: "Zar ne bi trebalo da odugovlačimo sa proglašenjem
15 nezavisne Bosne i Hercegovine? I da li je vreme da se objavi da se srpske
16 opštine u Bosni i Hercegovini pridružuju Srbiji?" I, treće: "Nastavićemo sa
17 našim parlamentarnim debatama u Bosni i Hercegovini i Jugoslaviji - da li da sa
18 time nastavimo i koliko ćemo ostati u Skupštini Bosne i Hercegovine kao
19 poslanici? Apel za srpsko jedinstvo bio bi neophodan baš u ovom trenutku."

20 Ovaj pasus odražava strahovanja Maksimovića u pogledu toga kako se
21 odvijaju događaji, i on nagađa o mogućim koracima koje bi mogli da preduzmu vođe

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bosanskih Srba, da bi se suočili sa tim nepovoljnim događajima.

2 P: Gospodine Treanor, van razmatranja pitanja odvajanja srpskih opština
3 od ostatka Bosne i Hercegovine - kako stoji u belešci za 23. februar u
4 Maksimovićevom dnevniku - dakle, da li je SDS počeo da preduzima neke konkretne
5 korake da bi označila ili odvojila one teritorije koje su oni smatrali srpskim
6 teritorijama od ostatka Bosne i Hercegovine? I, u tom smislu, mogu li Vas
7 zamoliti da sada svi pogledamo tabulator 21 registratora 1? To je članak iz
8 *Glasa o press-konferenciji SDS-a održanoj u aprilu 1991. godine.*

9 O: Da. Pre nego što razmotrimo ovaj dokument i pre nego što odgovorim na
10 ovo Vaše pitanje, hteo bih da vam dam jedan malo širi kontekst situacije u tom
11 trenutku. Mi smo do sada diskutovali o, zapravo, jednom lajtmotivu politike SDS-
12 a, a to je bila njihova želja da se svi Srbi iz Bosne i Hercegovine zadrže u
13 okviru iste države - ili u okviru Jugoslavije ili u okviru neke druge države,
14 države gde žive svi ostali Srbi. Pored toga, ne samo u okviru SDS-a, već i šire,
15 postojala je jedna struja koja je smatrala da struktura vlasti u okviru Bosne i
16 Hercegovine ispod republičkog nivoa treba da se promeni. Ja sam ranije spomenuo,
17 a to smo videli i u raznim drugim dokumentima, da je postojala želja da se
18 ponovo definišu opštinske granice, i to na taj način da se stvori jedna
19 situacija koja bi bila povoljnija za Srbe.

20 Pored toga, postojala je želja - i to, izgleda, naročito u bosanskoj
21 Krajini, u istočnoj Hercegovini - da se formiraju regionalne vlade, a to bi bila
22 vlada na nivou koji bi bio između opštine i republike; dakle, jedan srednji
23 nivo. Te regionalne vlade bi objedinile opštine u jednom regionu koji bi se po
24 nekim svojim parametrima razlikovao od drugih regiona, i na taj način bi se
25 promovisali interesi tog regiona. Ovo je bila jedna vrlo kontroverzna ideja u
26 okviru Bosne i Hercegovine. Kao što sam ja ranije spomenuo, SDA se

27
28
29
30

1 suprotstavljala bilo kakvoj podeli Bosne i Hercegovine, a to je podrazumevalo i
2 suprotstavljanje bilo kojoj vrsti regionalizacije koja ne bi bila sprovedena na
3 privrednoj, ekonomskoj osnovi.

4 Bilo je puno rasprava o ovom pitanju na zajedničkoj sednici Skupštine
5 BiH, 12. aprila, na kojoj je konačno doneta odluka kojom se zahteva da opštine
6 odbiju da se pridruže ovom pokretu za regionalizaciju, o kome se govorilo i koji
7 se promovisao zapravo bez odobrenja Vlade. Pokušaj da se formira region u
8 bosanskoj Krajini je već bio u toku, i zapravo na to je bila usmerena ova
9 odluka.

10 Ova sednica Skupštine je navodno bila prilično dramatična. Poslanici
11 SDS-a su izašli sa sednice jer su se plašili da će biti preglasani, kao što se i
12 desilo. Pošto su oni izašli sa sednice - prema zapisniku - predsednik Skupštine,
13 gospodin Krajišnik, je zapravo tražio da se glasa o poverenju, da preostali
14 poslanici glasaju o poverenju njemu. On je zapravo time ponudio svoju ostavku. O
15 tome se diskutovalo neko vreme i onda, prema zapisniku, on je zapravo povukao tu
16 svoju ponudu da podnese ostavku i odluka je usvojena bez glasova SDS-a u obliku
17 preporuke koja je data opštinama. Dakle, ta odluka nije imala obavezujući
18 karakter.

19 To se sve desilo 12. aprila, na toj sednici. I, pošto sam Vam dao taj
20 uvod, sada mislim da možemo da se posvetimo ovom dokumentu koji je zapravo
21 članak u Banjalučkom *Glasu* od 13. aprila.

22 I, ovde možemo da vidimo nešto od podataka o tom pokretu za
23 regionalizaciju. Ovaj članak koji mi sada analiziramo je izveštaj sa *press-*
24 konferencije lokalnog odbora SDS-a, gde stoji da je: "Inicijativa o

25

26

27

28

29

30

1 regionalizaciji pokrenuta 21. januara, na sastanku predsednika 22 opštine
2 bosanske Krajine", od kojih je 9 već bilo u onome što se sada ovde zove
3 "Zajednica opština Banja Luka". To je zapravo zajednica opština na toj
4 teritoriji Banja Luke. "Konačna odluka je doneta pre pet dana, na sastanku
5 regionalnih odbora SDS-a."

6 Spominjanje Zajednica opština Banja Luka je jedna vrsta oblika saradnje
7 među opštinama koja je priznata Ustavom Bosne i Hercegovine iz 1974. godine.
8 Svrha ovoga je bila da se ostvari saradnja na unapređenju zajedničkih interesa,
9 pre svega ekonomskih interesa, turizma, i tako dalje, ali ove zajednice opština
10 zapravo nisu bile same po sebi neki nivo vlasti. To nije postojalo u smislu
11 društveno-političke zajednice, kako se to tada nazivalo u jugoslovenskoj
12 terminologiji. Dakle, te zajednice nisu mogle da donose nikakve regulative; to
13 je jednostavno bilo jedno dobrovoljno udruženje opština koje su odlučile da uđu
14 u tu zajednicu. Dakle, ono što se tada događalo, u ovom trenutku o kome govori
15 ovaj članak, je da se pokušavalo da se ova zajednica opština Banja Luka pretvori
16 u zajednicu bosanske Krajine koja bi imala nekakva drugačija ovlašćenja.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] I, početak ovog oblika regionalizacije -
18 da bismo shvatili malo širi kontekst - kažite nam: uskoro posle ovoga održan je
19 veliki skup, takođe u Banja Luci, na kome su članovi SDA izjavili da je ovo
20 jednostavno bio pokušaj da se ostvari regionalizacija na nivou Bosne i
21 Hercegovine?

22 O: Da, kao što možemo da vidimo iz jednog drugog članka, SDA je zauzela
23
24
25
26
27
28
29
30

1 takav stav i održala sopstveni miting u Banja Luci. Ja mislim da je to moralo
2 biti pre 22. aprila.

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, članak o tom drugom mitingu se
4 nalazi pod tabulatorom 22.

5 P: Gledajući prvu stranu, mislim da ovde stoji, gospodine Treanor, da je
6 po proceni ovih novina na tom mitingu bilo između 30.000 do 50.000 ljudi, a da
7 je prema organizatorima ovoga taj broj mnogo veći. A sada da pogledamo stranu 3
8 engleskog prevoda - to stoji na Vašem ekranu sada, to što nas interesuje. Možda
9 bi mogli da vidimo nešto o predstavi članova SDA o ovim rastućim pokušajima da
10 se ostvari regionalizacija.

11 O: Da. Puno uglednih članova SDA je bilo prisutno na tom mitingu,
12 uključujući i Izetbegovića, i Midhat Ajanović je izjavio da: "Neposredni povod
13 za ovaj naš skup su ishitrene odluke o regionalizacijama koje nisu ništa drugo
14 do nacionalne homogenizacije etničkih naroda."

15 Zatim je Rusmir Mahmutčehajić rekao, i ovde se citiraju njegove reči:
16 "Danas, izvan Bosne i Hercegovine, žele raskrojiti Bosnu i Hercegovinu. Zato
17 treba reći da ovaj narod u srcu Banja Luke svima kaže - to neće nikada biti."

18 P: Na tom istom mitingu, je li Alija Izetbegović govorio o pokušajima
19 ili naporima da se postigne ova etnička homogenizacija u etnički raznorodnoj
20 republici?

21 O: Da, jeste. Tačno je. Ja mislim da ovde stoji citat njegovih reči, gde
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 navodno Izetbegović kaže: "Onaj ko kaže da ovde ima 51% Srba, i da je to onda
2 srpska opština, taj ne misli dobro, taj ne želi dobro. Jer, šta je sa onih 49%
3 Muslimana i Hrvata, kome oni pripadaju? Bosna je pomešana nacionalno i nema tu
4 deljenja, osim ako neko želi nered i krv, a mi to nećemo."

5 Ovde vidimo stav SDA koja se protivila bilo kojoj podeli Bosne i
6 Hercegovine. Isto tako se navodi njihovo mišljenje da se u to vreme u Banja Luci
7 vodi ova kampanja za regionalizaciju i da ona zapravo predstavlja korak ka toj
8 podeli.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas da ne zaboravimo onaj komentar
10 gospodina Stewarta da se uvek tačno pozovemo na dokument kojim se bavimo, jer
11 sad smo se vratili na stranu 3 sa strane 2, i molim Vas da uvek tačno navedete
12 kojim se tekstom bavimo.

13 G. TIEGER: [simultani prevod]

14 P: Uskoro posle ovih mitinga, gospodine Treanor, da li je osnovana
15 zajednica opština, i da li dokumenti koji se nalaze pod tabulatorima 23 i 24 to
16 odražavaju?

17 O: Da. Izgleda da je ovde ključni datum 29. april 1991. godine, kada je
18 održan sastanak u Banja Luci, gde je trebalo da bude inaugurisana Zajednica
19 opština bosanske Krajine. Mislim da je ovaj prvi dokument dogovor o udruživanju

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 u zajednicu opština bosanske Krajine. Dakle, ovo je jedan dogovor koji su
2 zaključile opštine koje su želele da se pridruže toj zajednici.

3 P: Sada da pređemo na stranu 3 u engleskom prevodu i da pogledamo član 9
4 ovog dogovora. Možete li nam reći u čemu je značaj ovih odredaba koji se odnose
5 na Opštenarodnu odbranu?

6 O: Da. Ako pogledamo član 9 ovog sporazuma, vidimo da ova nova zajednica
7 opština sama sebi dodjeljuje značajne funkcije u području Opštenarodne odbrane,
8 uključujući, na primjer, u vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti, da
9 organizuje Opštenarodnu odbranu na teritoriji zajednice opština.

10 Takva ovlaštenja nisu predviđena Ustavom Bosne i Hercegovine za opštine
11 i zajednice opština, tako da ovaj član u ovom dogovoru izdvaja zajednicu opština
12 kao drugačiji organ u odnosu na onaj koji je ranije postojao.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas, samo jedno pojašnjenje. Član
14 9 je jedini koji se ovdje pojavljuje kao citat. Da li je to greška ili ne -
15 barem u prevodu na engleski - ili to ima neko posebno značenje?

16 SVEDOK: [simultani prevod] Pa, i u originalu je naznačeno da je riječ o
17 citatu. Zašto, ne znam.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro, hvala. Molim Vas, nastavite.

19 G. TIEGER: [simultani prevod]

20 P: Gospodine Treanor, u tabulatoru 24 ima sličan stav u vezi sa
21 odbranom, koji se nalazi u statutu Zajednica opština bosanske Krajine.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Izvinjavam se, ako mogu da prekinem, gospodine Tieger.

2 Časni Sude, ja imam kopiju jedne druge verzije ovog dogovora i ta druga
3 verzija koju imam, na njoj su potpisi i pečati mnogih, ako ne i svih 17 opština
4 koje se nalaze u ovom sporazumu, i u toj verziji nema znakova navoda u članu 9.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, moguće da je napravljena greška u
6 kucanju.

7 G. TIEGER: [simultani prevod]

8 P: Da samo pogledamo nabrzinu statut Zajednica opština bosanske Krajine,
9 pod tabulatorom 24, a posebno član 16, koji se nalazi u prevodu na engleski na
10 stranici 5. Da li to odražava sličan fokus na pitanja odbrane, kao što je bilo
11 preuzimanje ovlaštenja da se nadziru i koordiniraju aktivnosti u svrhu odbrane?

12 O: Da, ja bih samo htio da dodam da je statut dokument koji utvrđuje
13 svrhu i strukturu organa koji se formiraju za zajednicu opština. U članu 16 se
14 kaže:

15 "Zajednica opština prati stanje i koordinira aktivnosti na organizovanju
16 i sprovođenju priprema za Opštenarodnu odbranu, u skladu sa zakonom, planovima
17 odbrane opština i planom odbrane republike."

18 P: Sljedeća dva dokumenta, gospodine Treanor, odražavaju izbor
19 predsjednika i potpredsjednika zajednice opština. Možete li nam samo kratko reći
20 ko su oni bili?

21 O: Da, 29. aprila, na osnivačkoj skupštini, gospodin Vojo Kuprešanin u
22 članu 1 ove odluke - mislim da to možemo povećati - izabran je za predsjednika

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Skupštine te zajednice. Gospodin Kuprešanin je bio poslanik SDS-a u Vijeću
2 građana u Skupštini Bosne i Hercegovine.

3 A, zatim, sljedeći dokument pokazuje da je istog dana gospodin Radoslav
4 Brđanin, koji je takođe bio poslanik SDS-a u Skupštini Bosne i Hercegovine, u
5 Vijeću opština, izabran za prvog potpredsjednika Skupštine zajednice opština
6 bosanske Krajine.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U transkriptu se pojavljuje datum kao
8 29-i. Ja se ne sjećam tačno šta ste Vi rekli. Vidim ovde 26.

9 SVEDOK: [simultani prevod] Moguće da sam ja pogriješio.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izgleda da je do glasanja došlo 25-og, a
11 odluka nosi datum 26-i.

12 SVEDOK: [simultani prevod] Da, 26-i.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, nastavite.

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: Gospodine Treanor, sljedeći dokument koji ste Vi odabrali je dokument
16 kluba poslanika SDS-a, a naslov je "Stavovi o rješenju jugoslovenske državne
17 krize i položaju Bosne i Hercegovine u Jugoslaviji". Taj dokument se može naći
18 pod tabulatorom 27.

19 Znam da ste obilježili čitav niz dijelova. Možete li nam reći nešto o
20 kontekstu u kojem je nastao ovaj dokument i značaju ovih obilježenih dijelova?

21 O: Da. Vraćamo se na kontroverzu statusa Bosne i Hercegovine unutar
22 Jugoslavije. To pitanje se ponovo vratilo pred Skupštinu, koja je zakazala svoj
23 sastanak kasnije u junu - ne sjećam se precizno datuma - da bi se raspravljalo
24 pitanje statusa Bosne i Hercegovine u okviru Jugoslavije. I još jednom, u vezi

25

26

27

28

29

30

1 sa tom situacijom, Klub poslanika donio je vlastiti dokument iznoseći svoje
2 stavove po tom pitanju.

3 P: Ako možemo da pogledamo stranicu 2 prevoda na engleski? Mislim da ste
4 našli na vrhu te stranice označeno, prvi paragraf.

5 O: Da. Ovde vidimo da su poslanici SDS-a počeli svoju izjavu o svojim
6 stavovima na sljedeći način: "Suočeni sa teškom krizom države Jugoslavije, koja
7 prijeti da na nasilan način izmjeni sudbinu srpskog i drugih jugoslovenskih
8 naroda, srpski poslanici u Skupštini SRBiH, kao legitimno izabrani predstavnici
9 srpskog naroda, saopštavaju jugoslovenskoj i svjetskoj javnosti svoje stavove o
10 rješenju jugoslovenske državne krize i položaju Bosne i Hercegovine u
11 Jugoslaviji."

12 P: Na samom dnu te iste stranice, još jedan obilježeni citat.

13 O: Da, ovde vidimo izjavu o njihovom stavu, u smislu da nijedan narod ne
14 može nasilno /?prisilom/ biti zadržan u zajedničkoj državi Jugoslaviji, niti iz
15 nje može biti izveden, bilo djelimično ili u cjelini.

16 P: Samo zbog pojašnjenja, upotreba riječi "nasilno" u prvom paragrafu, i
17 zatim "nasilno" /?prisilom/ u ovom drugom citatu na dnu stranice, odnosi se na
18 šta?

19 O: Pa, moram malo da spekuliram, ali bih to posmatrao u kontekstu ovog
20 dokumenta kao nešto što se odnosi na veliki strah vodstva SDS-a i poslanika SDS-
21 a, da će biti preglasani, da će im biti nametnuta jedna odluka od strane drugih
22 poslanika, odluka za koju bi oni smatrali da ona direktno utiče na sudbinu

23
24
25
26
27
28
29
30

1 srpskog naroda i, prema tome, oni je ne bi mogli prihvatiti. Dakle, odluka koju
2 je, mislim, doktor Karadžić ranije nazvao odlukom koja bi mogla da dovede do
3 građanskog rata.

4 Dakle, u najmanjem značenju, to bi se odnosilo na odluku koja bi im bila
5 nametnuta većinom glasova, dakle na njihovo preglasavanje.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, ako bi bilo moguće da
7 ovo završimo za dvije do tri minute - u redu; inače, moramo sada da napravimo
8 pauzu. Ne znam koliko još imate označenih citata.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, mislim da je moguće, i sada ustvari
10 nagađam.

11 P: Gospodine Treanor, na stranici 6 i 7 vidimo još neke označene
12 dijelove. Možete li nas kroz to provesti brzo? Prva se odnosi na rješenje o
13 regionalizaciji, a druga se odnosi na slučaj kada bi se ostalo u Jugoslaviji i
14 posljedice koje bi proizašle iz bilo kojeg suprotnog napora /kako je prevedeno/.

15 O: Da, prvi označeni dio je referenca koja se tiče regionalizacije. To
16 je vrlo interesantno pitanje, i kaže se: "U republici koja ima više od jednog
17 ustavotvornog naroda, građani i narodi mogu da nastave da se organizuju u
18 regione zasnovane na ekonomskoj, kulturnoj i informativnoj osnovi, etničkim ili
19 drugim interesima. Regioni, kantoni, oblasti, provincije, pokrajine mogu
20 zadržati ovlaštenja u okviru zakonodavne, sudske i upravne vlasti i ovlaštenja

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da regulišu komunalne službe, kao u nekim modernim evropskim državama."

2 GĐA PREVODILAC: Prevodioci nisu imali original teksta.

3 SVEDOK: [simultani prevod] I sada je to pitanje regionalizacije tijesno
4 povezano sa pitanjem etničkog sastava svake republike, i ovde se uzima u obzir
5 postojanje multietničkih republika i da, u tom slučaju, jedan od kriterija za
6 stvaranje takvih regija treba da bude etnicitet, dakle etnički sastav.

7 Drugi označeni dio, u njemu vidimo sljedeći stav: "U tom pogledu, srpski
8 narod u Bosni i Hercegovini nije u zadovoljavajućem položaju, jer sada dijeli
9 jednu državu sa drugim dijelovima srpskog naroda, i to svoje istorijsko i
10 prirodno pravo može i dalje da koristi. Nema načina, osim brutalne sile, na koji
11 bi se srpski narod u Bosni i Hercegovini odvojio od Jugoslavije i lišio zaštite
12 svojih interesa u saveznoj državi."

13 To je odraz onoga što su Srbi, odnosno rukovodstvo SDS-a, smatrali da
14 oni ustvari brane *status quo*, ostanak Bosne unutar Jugoslavije, da oni
15 jednostavno žele da ostanu unutar Jugoslavije, i lakše je da oni ostanu u
16 Jugoslaviji nego da ih drugi izvuku iz nje. To je jedan od razloga zašto su se
17 oni plašili preglasavanja, jer se to naravno onda moglo uraditi na taj način.

18 I na kraju, posljednji citat: "Za svako napuštanje demokratskog načina
19 rješavanja jugoslovenske i bosanskohercegovačke državne krize i skretanje na put
20 nasilja i nametanja volje drugima, istorijsku odgovornost i druge posljedice

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 niko neće moći izbjeći.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sada smo tiho prešli na stranicu 7,
3 dakle posljednju stranicu. Ne, izvinjavam se, pogriješio sam. Gdje se sada
4 nalazimo?

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ovaj dio dokumenta koji je
6 upravo citirao gospodin Treanor se nalazi na dnu stranice 7, a prethodna dva
7 citata su bila na stranici 6.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li smo sada prošli kroz sve citate,
9 gospodine Tieger? Mislim da je i tehničarima i prevodiocima potrebna pauza.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, sada je prikladan trenutak.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li ćemo se vraćati na ovaj komplet
12 dokumenata, jer s jednim smo završili? Da li možemo sada i ovaj da otklonimo i
13 da donesemo sljedeći?

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Da.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam za te upute. Sada pravimo
16 pauzu do 18.00 sati.

17 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

18 ... Početak pauze u 17.37h

19 ... Sednica nastavljena u 18.01h

20 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim. Izvolite sjesti.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, nastavite.

22 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala.

23 P: Gospodine Treanor, brzo pređimo na sljedeći dokument pod naslovom
24 "Što Srbi predlažu" - prvi dokument pod tabulatorom 2, u registratoru 28. Da li

25

26

27

28

29

30

1 je ovaj dokument, zapravo, formalizacija dokumenta o kojem ste maločas govorili,
2 a to su stavovi o rezoluciji?

3 O: Pa, ja to ne bih nazvao formalizacijom tog dokumenta. Riječ je prije
4 o širenju informacije o prethodnom dokumentu. Ovo je zapravo jedan pamflet koji
5 je objavljen i na srpskom i na engleskom. Veći dio ovog pamfleta sadrži dokument
6 koji smo maločas razmatrali. Ako dozvolite, zaključio bih u vezi prethodnog
7 dokumenta: 12. juna, dakle dva dana nakon datuma koji nosi dokument, prema
8 zapisniku sjednice Skupštine BiH, taj dokument i slični dokumenti iz
9 zastupničkih klubova su dostavljeni Skupštini, ali odlučeno je među vođama
10 zastupničkih klubova da o tom pitanju neće biti rasprave. I s tim se završilo to
11 poglavlje razmatranja statusa BiH na Skupštini BiH.

12 P: Pređimo onda na sljedeći dokument koji ste odabrali, pod tabulatorom
13 29, a to je transkript, odnosno stenogram sa sjednice kojom je obilježena prva
14 obljetnica uspostave SDS-a.

15 O: Točno. Ovo je stenogram druge skupštine SDS-a koja je održana nakon
16 godinu dana, na dan prvog zajedanja. Na ovom zasjedanju podneseni su izvještaji
17 o stranačkoj aktivnosti tokom prethodne godine. Doktor Karadžić je uzeo riječ i
18 govorio, između ostalog, o općoj političkoj situaciji. Bilo je dosta riječi o
19 regionalizaciji unutar stranačkog konteksta, i konačno, na kraju zasjedanja,
20 Skupština je izabrala funkcionere u razne odbore i komitete stranke za narednu
21 godinu.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Pogledajmo sada označene dijelove dokumenta. Prvi se nalazi na
2 stranici 15 engleskog prijevoda. On će se sada pojaviti na ekranu.

3 Gospodine Treanor, ko je ovdje govornik, recite nam.

4 O: Ovdje sada govori doktor Karadžić.

5 P: U ovom odabranom isječku - riječ je zapravo o četvrtom pasusu
6 engleskog prijevoda - doktor Karadžić govori o tome kako su oni usporili i
7 zaustavili secesionističke aspiracije. Mislim da se to nalazi na stranici 16
8 verzije na B/H/S-u.

9 O: Ne mogu vidjeti o kojem je paragrafu riječ, ali izgleda da je negdje
10 po sredini stranice, četvrti pasus. Dakle, vidimo: "Usporili smo i zaustavili
11 smo secesionističke aspiracije koje su još žive i dan-danas, i od kojih neće
12 tako lako odustati, ali neće tako lako ni odnijeti pobjedu ni odvojiti Bosnu i
13 Hercegovinu od Jugoslavije."

14 P: Drugi označeni dio nalazi se na stranici 25 engleskog prijevoda.
15 Doktor Karadžić govori o ideji regionalizacije i ulozi SDS-a od samog početka.
16 To je prvi cjeloviti pasus u engleskom prijevodu, stranica 25.

17 O: Prema ovim stenografskim zabilješkama, doktor Karadžić je rekao: "Oni
18 koji budu na našoj popodnevnoj sjednici moći će da čuju i dio referata od prošle
19 godine, u kome smo stavili osnovnu primjedbu na regionalizaciju i
20 teritorijalizaciju Bosne i Hercegovine nakon rata, koja je dosljedno izvršena na
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 štetu srpskog naroda. Dakle, kod naših začetnih tvoraca, SDS-ova ideja o
2 prerregionalizaciji Bosne i Hercegovine je prisutna od samog početka, i Glavni
3 odbor o tome stalno vodi računa. Sve ideje o regionalizaciji su potekle od
4 Glavnog odbora, a i o regionalizaciji stranke, a ostale su od članova Glavnog
5 odbora.

6 "Moram da kažem jednu stvar. Moramo da sačuvamo snagu stranke, da ne
7 popustimo vlastoljubivim impulsima i malim Napoleonima koji pokušavaju da
8 naprave nešto što će da bude na štetu srpskog naroda."

9 Ovdje se govori, dakle, o regionalizaciji stranke, o čemu je bilo i
10 prije riječi i što je ukinuto novim stranačkim statutom. Mnogi delegati u
11 Skupštini su se tome protivili jer su htjeli moćnije regionalne odbore SDS-a,
12 odnosno strukturu koja bi bila donekle slična zajednicama općina koje su se sada
13 uspostavljale i teritorijalno bi, pretpostavlja se, tome i odgovarale, ali tome
14 se protivio doktor Karadžić.

15 P: Sljedeći dio je na stranici 26 engleskog transkripta. Stranica 29
16 B/H/S verzije. Broj 4, ja mislim.

17 O: Da, počinje se sa 4. paragrafom na toj stranici: "Ako neko prekrši
18 Ustav BiH i Jugoslavije, onda mi više nemamo prava /?obaveze/ prema tom Ustavu,
19 i onda ćemo uraditi ono što je najjavio gospodin Vukić i gospodin Kuprešanin. Do
20 tada, ne. Drugi mora da prekrši Ustav BiH, da pokuša da izvrši secesiju Bosne i

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Hercegovine, i ako to izvrši, onda ćemo mi da pripremimo demokratski odgovor
2 srpskog naroda na svim linijama i u svakom pogledu."

3 P: Ovdje se spominju Vukić i Kuprešanin?

4 O: Da, mislim da je riječ o sporu u vezi regionalizacije. Jedan od
5 argumenata kojim se služi doktor Karadžić je, zapravo, protivnik uspostavljanju
6 moćnih regionalnih odbora unutar stranke. Ostali stranački odbori su
7 strukturirani na sličan način kao i lokalne vlasti. Dakle, općinski odbor,
8 republički odbor, odnosno općinska vlada i republička vlada. Međutim, u Bosni u
9 tom trenutku još ne postoji regionalna vlada. Zajednice općina, kao što sam već
10 rekao, nisu bile regionalne vlade. Možda jesu imale aspiracije u tom pogledu, a
11 naravno, jedni od tih su bili i gospodin Vukić i gospodin Kuprešanin. Međutim, u
12 tom trenutku, oni još uvijek nemaju taj status, i gospodin Karadžić ne želi da
13 se oni izdignu na taj status sve dok ne dođe za to vrijeme. Do tada, njegovo je
14 uvjerenje da nema mjesta regionalnim stranačkim odborima.

15 P: U sljedećem označenom dijelu kojeg ćete naći... Zapravo, prije no što
16 na to pređem, idemo prvo pogledati sljedeći dio koji nas interesira, na stranici
17 27 engleskog prijevoda, gdje doktor Karadžić ponovo naglašava važnost lokalnih
18 odbora i potrebu da se održi kontakt putem mjesnih odbora sa stanovništvom, sa
19 zajednicom. To možete naći u pasusu pri vrhu 27. stranice.

20 O: Da. Doktor Karadžić je rekao: "A mi stalno govorimo da su glavni rad
21 SDS mjesni odbor /?da je glavno mjesto rada SDS-a mjesni odbor/ - dakle, to je

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nivo ispod općine - jer smo tu mi u dodiru s narodom. Nismo u Glavnom odboru u
2 dodiru s narodom, već u mjesnom odboru, gdje svaki član mjesnog odbora mora da
3 drži 10-20 srpskih kuća na vezi, da bude njihov oficir za vezu, i za volju i za
4 nevolju, i za dobre i za loše prilike."

5 To je slična izjava onoj koju smo vidjeli u intervjuu krajem 1990.
6 godine, gdje se govori o broju domaćinstava s kojima oficiri za vezu trebaju
7 imati kontakt.

8 P: A sada ću Vas moliti, pogledajte sljedeći označeni dio. Stranica 29 i
9 30 engleskog prijevoda, dakle zadnji pasus na stranici 29 i koji se nastavlja na
10 stranici 30. Da li se ovdje ponovo ponavlja ideja da se neće dalje ići sa
11 političkim radom dok se ne poduzmu odgovarajući koraci od strane drugih
12 stranaka?

13 O: Da. Ovdje Karadžić iznosi svoje gledište da je potrebno polako
14 postupati sa procesom regionalizacije. On kaže sljedeće: "Ovdje moram da kažem
15 da politika Srpske demokratske stranke nije cijepanje Bosne i Hercegovine, dok
16 drugi do toga ne dovedu, i SDS ne odobrava stvaranje novih federalnih jedinica,
17 dok ne dođe do sloma ustavno-pravnog sistema. Pod našom firmom to ne može da se
18 radi. Ko hoće da radi stvari koje ne idu i ne stoje u programu i u Statutu SDS-a
19 i pogledima SDS-a, mora da pravi svoju stranku. Takve smo primjere imali u Banja
20 Luci. Dio našeg Glavnog odbora se odvojio i pravio neki 'otadžbinski front', ne
21 ovaj Kuprešaninov, nego neki drugi 'otadžbinski front'" - i onda se nastavlja na
22 drugoj stranici - "koji radi gluposti, udara glavom o zid, prednjači ispred bilo
23 koje logike, političke, i nanosi veliku političku štetu srpskom narodu."

24
25
26
27
28
29
30

1 Ovdje se misli - po mom uvjerenju - na želju nekih dijelova naroda
2 bosanske Krajine i hrvatske Krajine, da se ujedine te dvije Krajine i da se
3 oformi nova republika Jugoslavije. Možda bih sada mogao reći da je do ovoga
4 sastanka došlo 12. jula 1991. godine. Već su trajala neprijateljstva u Sloveniji
5 i Hrvatskoj, i to nakon deklaracija o nezavisnosti. Ne znam točno kako su se
6 zvali, ali u svakom slučaju došlo je do deklaracije /?proglašenja/ nezavisnosti,
7 i to 25. juna 1991. godine. Dakle, čitava situacija se promijenila, i u tom
8 trenutku ulazimo u jedan daleko intenzivniji period političke aktivnosti, upravo
9 iz tog razloga.

10 P: Idemo dalje, još uvijek stenogram sa svečane sjednice kojom se
11 obilježava godišnjica osnivanja. Dakle, sljedeći označeni dio. Da li se neke
12 lidere SDS-a hvalilo zbog napora koje su uložili tokom protekle godine?

13 O: Da.

14 P: Oprostite, trebao sam naznačiti broj stranice - engleski prijevod 55.

15 O: Da, ovdje se iznose neke interesantne opaske u vezi rukovodstva
16 stranke. On - dakle, doktor Karadžić - to čini. Spominje prominentne članove
17 stranke. U ovom konkretnom pasusu on kaže: "Ipak moramo imenovati dva delegata
18 koji su se pokazali eminentnim političkim figurama svoga naroda, koji su cvijeće
19 novog političkog rukovodstva. To je Momčilo Krajišnik, predsjednik Skupštine
20 Bosne i Hercegovine, i profesor Vojislav Maksimović, predsjednik Zastupničkog
21 kluba."

22 GĐA PREVODILAC: Ovo je bio prijevod, a ne citat iz originala - napomena
23 prevodioca.

24 G. TIEGER: [simultani prevod]

25 P: Gospodine Treanor, već ste napomenuli da je do izbora u Glavni odbor
26 došlo u julu 1991. godine. Ako pogledamo sada sljedeće označene dijelove ovog

27

28

29

30

1 stenograma, na stranici 92 i 93 engleske verzije, da li vidimo da se spominju ti
2 izbori?

3 O: Da, na prvoj stranici - ako biste možda mogli povećati srednji dio
4 stranice - tad ćemo vidjeti da je Momčilo Krajišnik dobio 212 glasova, što je
5 gotovo jednako ukupnom broju ljudi koji su bili prisutni na toj Skupštini.
6 Dakle, najviše glasova je dobio od svih kandidata koji su bili predloženi od
7 strane regija, geografskih regija koje su profunkcionirale u ovu svrhu, naime da
8 se pokaže teritorijalna distribucija unutar Glavnog odbora. A sam Glavni odbor
9 je kandidirao, predložio posebno svoje kandidate i u toj grupi je bio i gospodin
10 Krajišnik.

11 P: I, konačno, ovaj dokument koji se sada vidi na ekranu - na strani 93
12 engleskog prevoda - je spisak svih onih koji su izabrani u Glavni odbor tog
13 dana.

14 O: Da, to je spisak 45 članova Glavnog odbora koji su izabrani tog dana,
15 i to je zvanični izveštaj koji se nalazi u onim stenografskim beleškama o
16 rezultatima izbora za Glavni odbor.

17 P: Gospodine Treanor, sad Vas molim da pogledamo presretnuti telefonski
18 razgovor između doktora Karadžića i jednog novinara, u kome on govori o
19 regionalizaciji.

20 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, transkript se nalazi pod
21 tabulatorom 3 onog registratora gde su svi presretnuti razgovori, ali naravno
22 moramo da dodelimo broj za ovaj dokazni predmet.

23 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Ovaj CD sa presretnutim razgovorima
24
25
26
27
28
29
30

1 će biti dokazni predmet Tužilaštva P67, a transkripti će biti P67A.

2 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam rekao tokom ispitivanja
3 da smo pokušali, na neki način, da učinimo ovaj transkript presretnutih
4 razgovora što je moguće više razumljivim, i naravno Vaši komentari su
5 dobrodošli, ukoliko imate nešto da nam kažete vezano za to, a sada ovo može da
6 se prati na ekranu.

7 [Sluša se presretnuti razgovor]

8 G. TIEGER: [simultani prevod]

9 P: Gospodine Treanor, da li imate nekih komentara pre nego što pređemo
10 na sledeći?

11 O: Da. Dakle, prvo da kažem da smo se ovde malo vratili dublje u
12 prošlost, ovim telefonskim razgovorom, jer ovo je intervju od 24. juna. To je
13 dan pre nego što su se odigrali oni događaji u Hrvatskoj i Sloveniji, o kojima
14 sam ranije govorio, i taj se datum uzima kao datum izbijanja neprijateljstava.
15 Zapravo, to je bilo uoči samog izbijanja neprijateljstava u bivšoj Jugoslaviji.
16 Mi vidimo da doktor Karadžić ovde ponavlja onu tezu, pre svega o Srbima u
17 Hrvatskoj, da se tu ne radi ni o kakvoj secesiji, ni o kakvom odvajanju od
18 Hrvatske, već o tome da se oni nalaze u Jugoslaviji i da hoće i da ostanu u
19 Jugoslaviji, u sopstvenom entitetu. Onda se spominje ova ideja gospodina Babića
20 da se ujedine dve Krajine. Kaže se da je on protiv toga u tom trenutku, zato što
21 još nisu ostvareni preduslovi za to, jer je Bosna i Hercegovina i dalje još uvek
22 u Jugoslaviji, i on bi želeo da cela Bosna i Hercegovina ostane u Jugoslaviji.

23 Prema tome, ovo je jedan sažet opis njegovog viđenja situacije u to
24 vreme. Srpska Autonomna Regija /?Oblast/ Krajina u Hrvatskoj treba da ostane u
25 Jugoslaviji kao federalni entitet koji je povezan sa ostatkom zemlje kroz

26

27

28

29

30

1 teritoriju bosanske Krajine, a bosanska Krajina će svakako da ostane u okviru
2 Bosne i Hercegovine, jer će i cela ta republika da ostane u Jugoslaviji - to je
3 njegovo viđenje.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ovaj drugi deo presretnutog
5 razgovora koji treba da se pusti je na strani 3 prevoda.

6 [Sluša se presretnuti razgovor]

7 SVEDOK: [simultani prevod] Vidimo da on ovde zadržava isti stav da, bar
8 što se Hrvatske tiče, tu se radi o tome da Hrvatska hoće da izađe iz
9 Jugoslavije, a ne o tome da Srbi iz Hrvatske hoće to da urade zato što oni
10 ostaju u Jugoslaviji, jer se i tom trenutku nalaze u Jugoslaviji /kako je
11 prevedeno/.

12 G. TIEGER: [simultani prevod]

13 P: Gospodine Treanor, sada bih želeo da se osvrnemo na presretnuti
14 razgovor od 20. juna 1991. godine. To se nalazi pod tabulatorom 2 ovog
15 registratora sa presretnutim razgovorima. Možete li nam reći ko su sagovornici
16 ovde?

17 O: Da, svakako. Ovde se radi o razgovoru između Momčila Krajišnika i
18 Radovana Karadžića.

19 [Sluša se presretnuti razgovor]

20 G. TIEGER: [simultani prevod]

21 P: Gospodine Treanor, da li možete da nam kažete ko su bile ove druge
22 osobe koje su pomenute tokom razgovora?

23 O: Da, svakako. Ovo je prvi razgovor ove vrste koji smo ovde čuli, i
24 samo bih hteo da primetim da gospodin Krajišnik i doktor Karadžić razgovaraju na

25

26

27

28

29

30

1 "ti", da su bili na "ti", da su se tako obraćali jedan drugom. Tu je bilo i
2 nekih psovki u ovom razgovoru. O čemu to tačno gospodin Krajišnik želi da
3 razgovara sa doktorom Karadžićem nije sasvim jasno, ali je jasno da želi da se
4 sastane sa njim, da porazgovaraju o nečem što je veoma važno. On ovde navodi da
5 je već ugovorio sastanak i sa nekim drugim ljudima po drugom pitanju, a ti drugi
6 ljudi su gospodin Simović koji je bio najviši član SDS-a u Vladi, on je bio
7 zamenik premijera. Takođe se spominje Vito Žepinić, koji je bio zamenik ministra
8 unutrašnjih poslova Bosne i Hercegovine, takođe jedan funkcioner SDS-a koji je
9 postavljen. I spominje se i Momčilo Mandić koji je takođe funkcioner postavljen
10 od strane SDS-a u Ministarstvo unutrašnjih poslova Bosne i Hercegovine. Mislim
11 da je on bio pomoćnik ministra.

12 P: Je li tačno da u Vašem izveštaju stoje navedena još dva presretnuta
13 razgovora, u kojima je doktor Karadžić stupio u kontakt sa doktorom Koljevićem i
14 gospodinom Mandićem, i to u vezi sa ovim istim razgovorom?

15 O: Da, tačno je. Bilo je nekoliko razgovora tog dana, koji su se svi
16 ticali tog sastanka na kome su bili razni ljudi.

17 P: Molim Vas da sada pogledamo sledeći presretnuti razgovor koji se
18 nalazi pod tabulatorom 4 registratora sa presretnutim razgovorima. Deo razgovora
19 koji će se videti na ekranu i koji ćemo čuti se nalazi na strani 2, počinje na
20 strani 2 engleskog transkripta.

21 O: Možete li mi reći kog je datuma ovaj razgovor?

22 P: Oprostite, ovo je razgovor od 8. jula. Ovde razgovaraju gospodin
23 Karadžić i gospodin Milošević.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da.

2 G. TIEGER: [simultani prevod] Da vidim šta je problem, pošto nam
3 tehnička kabina još nije ništa pustila.

4 [Sluša se presretnuti razgovor]

5 G. TIEGER: [simultani prevod]

6 P: Gospodine Treanor, šta nam možete reći vezano za ovaj presretnuti
7 razgovor?

8 O: Ovo je prvi razgovor koji smo čuli koji direktno odražava novonastalu
9 ratnu situaciju o kojoj sam ja nešto ranije govorio. Gospodin Milošević je očito
10 vrlo zabrinut oko vojne situacije i traži pomoć doktora Karadžića koju je ovaj
11 spreman da pruži, da se dâ pomoć u ljudstvu za JNA i za razne operacije koje se
12 planiraju, a doktor Karadžić s druge strane traži pomoć od njega za nabavku
13 oružja u nekim opštinama. I gospodin Milošević, čini se, kaže da to neće biti
14 problem. General Uzelac, koji se pominje, je komandant ili bio je komandant JNA
15 korpusa čiji je štab bio u Banja Luci. To je 5. korpus JNA koji je odigrao vrlo
16 značajnu ulogu u vojnim operacijama protiv Hrvatske, u sjevernom dijelu
17 Hrvatske.

18 P: U Vašem izvještaju se pominje još jedan presretnuti razgovor,
19 telefonski razgovor u kojem se vidi kontakt između gospodina Miloševića,
20 gospodina Karadžića, generala Uzelca i drugih, u vezi sa mobilizacijom i
21 naoružavanjem.

22 O: Da. Ima nekoliko razgovora u tome periodu koji se tiču pitanja
23 mobilizacije i obezbjeđivanja ljudstva za JNA da bi se izvele operacije u
24 Hrvatskoj.

25 P: Gospodine Treanor, molim Vas, pogledajte sada sljedeći dokument.

26 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prije nego što pređete na sljedeću temu,

27

28

29

30

1 gospodine Tieger - gospodine Treanor, mogu li Vas pitati? U transkriptu se
2 pominje strateški značaj budućeg RAM-a, i pitanje je bilo: "Vi znate šta je
3 RAM?", i izgleda da svi učesnici znaju. Ja ne znam. Da li Vi znate šta je RAM?

4 SVEDOK: [simultani prevod] Ne znam, časni Sude, a mogu samo da
5 spekuliram iz konteksta.

6 G. TIEGER: [simultani prevod]

7 P: Gospodine Treanor, pogledajte sada sljedeći dokument koji se nalazi
8 pod tabulatorom 30 u našoj fascikli /?u registratoru 2/. To je zapisnik sa
9 savjetovanja o očuvanju zemljišta. Prije nego što pređemo na označeni dio ovog
10 zapisnika, možete li nam dati pregled prirode tog savjetovanja?

11 O: Da, svakako. Htio bih da dam uvod svojim napomenama time što ću reći
12 da ovaj zapisnik odražava jedan novi period u organizacionom životu stranke, u
13 odnosu na onaj koji sam ranije pominjao. Sada dobijamo sve više zapisnika sa
14 sastanaka, posebno sastanaka većih grupa zvaničnika koji se sastaju sa doktorom
15 Karadžićem. Ako ne griješim, pored samih stenograma sa sastanaka Skupštine, ovo
16 je prvi takav sastanak za koji imamo zapisnik. Naziv savjetovanja je pomalo
17 čudan, da tako kažem, jer je riječ o raspravi o vlasništvu nad imovinom, nad
18 zemljištem i želji rukovodstva SDS-a da spriječi da nesrbi kupuju imovinu i sele
19 se u područja koja oni smatraju srpskim područjima Bosne i Hercegovine.

20 P: I, ako pogledamo označeni dio koji se može naći na stranici 3

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 engleskog prevoda, da li gospodin Krajišnik izražava svoja gledišta u vezi s tim
2 pitanjem?

3 O: Gospodin Krajišnik, na osnovu ovih zabilješki, kaže: "Svrha ovog
4 sastanaka je da se upoznamo s akcijama SDS-a oko zaštite /?zemljišta/. Najveći
5 problem je zemlja oko velikih gradova. Ti dijelovi zemlje su naseljeni,
6 opsjednuti naletom /?ljudi/ iz Sandžaka i drugih naroda." Sandžak je jedno od
7 područja gdje je uglavnom živjelo muslimansko stanovništvo. "A razlog za to je
8 da se ima pravo prodati zemlja, samo to treba ograničiti /kako je prevedeno/. To
9 je sada važan zadatak."

10 P: Mogu li Vas sada uputiti na jedan drugi presretnuti razgovor od 18.
11 jula 1991. godine. Možete li nam prvo reći, gospodine Treanor, ko su
12 sagovornici?

13 O: Da, to je još jedan razgovor između doktora Karadžića i gospodina
14 Krajišnika.

15 G. TIEGER: [simultani prevod] Dio presretnutog razgovora koji ćete čuti
16 nalazi se na stranici 2 prevoda na engleski.

17 [Sluša se presretnuti razgovor]

18 G. TIEGER: [simultani prevod]

19 P: Da li imate komentara o tom razgovoru, gospodine Treanor?

20 O: Da, svakako. U ovom razgovoru doktor Karadžić i gospodin Krajišnik
21 raspravljaju o nekoliko stvari, kao što je intervju za novine, i tako dalje, i
22 onda na kraju dogovaraju organizovanje nekoliko sastanaka. Jedan sastanak do
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kojeg je stalo gospodinu Krajišniku da se organizuje i da doktor Karadžić dođe
2 na taj sastanak, je da ljudi /?s ljudima/ iz MUP-a, dakle iz Ministarstva
3 unutrašnjih poslova. On kaže "naše osoblje", i mislim da se tu ustvari pominju
4 problemi koje SDS uočava kao probleme koji se javljaju unutar MUP-a, u području
5 odnosa sa njihovim koalicionim strankama u okviru međustranačkog sporazuma koji
6 sam ranije pominjao. SDS je imala pravo na određene funkcije u okviru
7 Ministarstva unutrašnjih poslova, uključujući i regionalne funkcije, i oni nisu
8 zadovoljni načinom na koji se to ostvaruje. I, početkom ljeta 1991. godine, to
9 je postala sve češća tema razgovora između rukovodstva SDS-a putem telefona.
10 Vidjeli ste u prethodnom razgovoru, gospodin Žepinić i gospodin Mandić su
11 prisutni, i oni su dva vodeća... odnosno dva od vodećih srpskih članova MUP-a.
12 Žepinić, kao zamjenik ministra, bio je na najvišem položaju. Jedan sastanak se
13 dijelom odnosi na tu temu, dakle, kadrovske pitanje unutar Ministarstva
14 unutrašnjih poslova.

15 A drugi sastanak sa gospodinom Lejovcem - nisam siguran koja je tema - a
16 riječ je o osobi koja je bila na čelu političkog savjeta SDS-a, i to je tijelo
17 koje je bilo sastavljeno iz spoljnih savjetnika.

18 P: Pomozite Vijeću da shvati prirodu ovih razgovora. Da li postoje
19 dokazi u kojima se nude ovi presretnuti razgovori i iz kojih se vidi da su
20 gospodin Krajišnik, gospodin Karadžić i drugi bili svjesni toga da ih
21 prisluškuju i snimaju?

22 O: Da, ne samo tokom njihovih razgovora, već ima i drugih dokumenata u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kojima se to pominje. I, kao što smo vidjeli u prethodnom razgovoru sa
2 gospodinom Miloševićem, on je imao isti osjećaj i bila je još jedna situacija -
3 ne znam da li ćemo slušati taj razgovor - u kojem gospodin Milošević pita
4 doktora Karadžića da li ima obezbjeđenu liniju. I onda počinju da raspravljaju o
5 razlici između obezbjeđenih linija u Bosni i Hercegovini i u Beogradu. Ali,
6 svakako, oni su svi bili svjesni toga.

7 G. TIEGER: [simultani prevod] Sljedeći presretnuti razgovor možemo naći
8 pod tabulatorom 6 u registratoru sa presretnutim razgovorima, i to je razgovor
9 od 28. jula 1991. godine, u kojem učestvuju gospodin Karadžić i Radoslav
10 Brđanin. Prvi dio tog presretnutog razgovora koji ćemo čuti, počinje na stranici
11 14 prevoda na engleski.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

13 [Sluša se presretnuti razgovor]

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: Prije nego što pređemo na drugi odlomak ovog presretnutog razgovora,
16 gospodine Treanor, da li imate komentara o ovom dijelu razgovora?

17 O: Da. Ovdje ponovo vidimo... Ustvari, sada vidimo po prvi put, u svim
18 ovim razgovorima koje slušamo, da doktor Karadžić govori sa jednim lokalnim
19 vođom. Riječ je o gospodinu Brđaninu koji je bio jedan od poslanika u Skupštini,
20 i u to vrijeme je bio prvi potpredsjednik Skupštine nove zajednice opština Banja
21 Luke. I, on pokušava da obuzda entuzijazam gospodina Brđanina, u ovom slučaju u
22 vezi sa referendumom koji bi pokazao da Srbi žele da ostanu u Jugoslaviji. Ne
23 shvatam tačno u čemu je poenta, barem kada je riječ o bosanskoj Krajini i

24

25

26

27

28

29

30

1 ostanku u Jugoslaviji, ali gospodin Karadžić kaže: "Ne treba vam referendum za
2 to, oni su već u Jugoslaviji, i mi imamo strategiju koja je već napravljena za
3 svaki pokret koji bi mogli da preduzmu ljudi, odnosno narodi koji žele da izvedu
4 Bosnu iz Jugoslavije. Mi imamo planove koji treba da se ostvare, prema tome,
5 molim Vas, samo budite strpljivi."

6 P: Samo da pojasnimo, Vi ste upotrijebili izraz "lokalni". Znam da ste
7 već koristili taj izraz u vezi sa lokalnim odborima, koje je tijelo niže od
8 opštinskih odbora. Zatim, govorili ste o republičkom, regionalnom, opštinskom i
9 lokalnom nivou. Možete li nam pojasniti upotrebu ovog izraza "lokalni vođa",
10 kada ste pominjali gospodina Brđanina?

11 O: Da. Ja sam oklijevao da upotrijebim taj izraz. Mislim da bi bilo
12 bolje da sam rekao za gospodina Brđanina da je on regionalni vođa, međutim sad
13 je tu riječ o jednom tehničkom pitanju, da se definiše region. On je bio
14 poslanik iz jedne od opština u bosanskoj Krajini i takođe sam rekao da je on
15 postao zvaničnik u Skupštini zajednice opština. Prema tome, ja svakako nisam
16 koristio izraz "lokalni" za vladu koja bi bila ispod opštinske vlade /kako je
17 prevedeno/. On je bio jedan od regionalnih vođa u bosanskoj Krajini.

18 G. TIEGER: [simultani prevod] Mislim da imamo dovoljno vremena ili
19 upravo toliko za posljednji odlomak iz ovog konkretnog razgovora, i taj se
20 odlomak može naći na početku stranice 16 prevoda na engleski.

21 [Sluša se presretnuti razgovor]

22 G. TIEGER: [simultani prevod]

23 P: Gospodine Treanor, zamoliću Vas da date sažete komentare. Nama je
24 isteklo vrijeme. Ja ću prepustiti Vijeću da li da ostavimo te komentare za

25

26

27

28

29

30

1 nastavak sjednice ili da ih čujemo sada.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako to možete uraditi u minut ili dva,
3 rado bismo to čuli sada. Ako ne, sačekaćemo onda za nastavak sjednice.

4 SVEDOK: [simultani prevod] Onda je bolje da ostavimo za ponedjeljak jer
5 nam je potrebno da kažemo i kontekst, jer će ovako biti izvan konteksta.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Treanor, ja ću Vam ponoviti
7 ono što sam već ranije rekao, da ni sa kim ne razgovarate o Vašem svjedočenju
8 dok se ono ne završi u ovoj sudnici.

9 Nastavljamo sljedeći ponedjeljak poslijepodne, u 14.15h u ovoj istoj
10 sudnici.

11 Ako nijedna strana ne želi ništa da pokrene, završavamo sa radom za
12 danas.

13 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

14 ... Sednica završena u 19.01h.

15 Nastavak zakazan za ponedjeljak,

16 23.02.2004., u 14.15h.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30